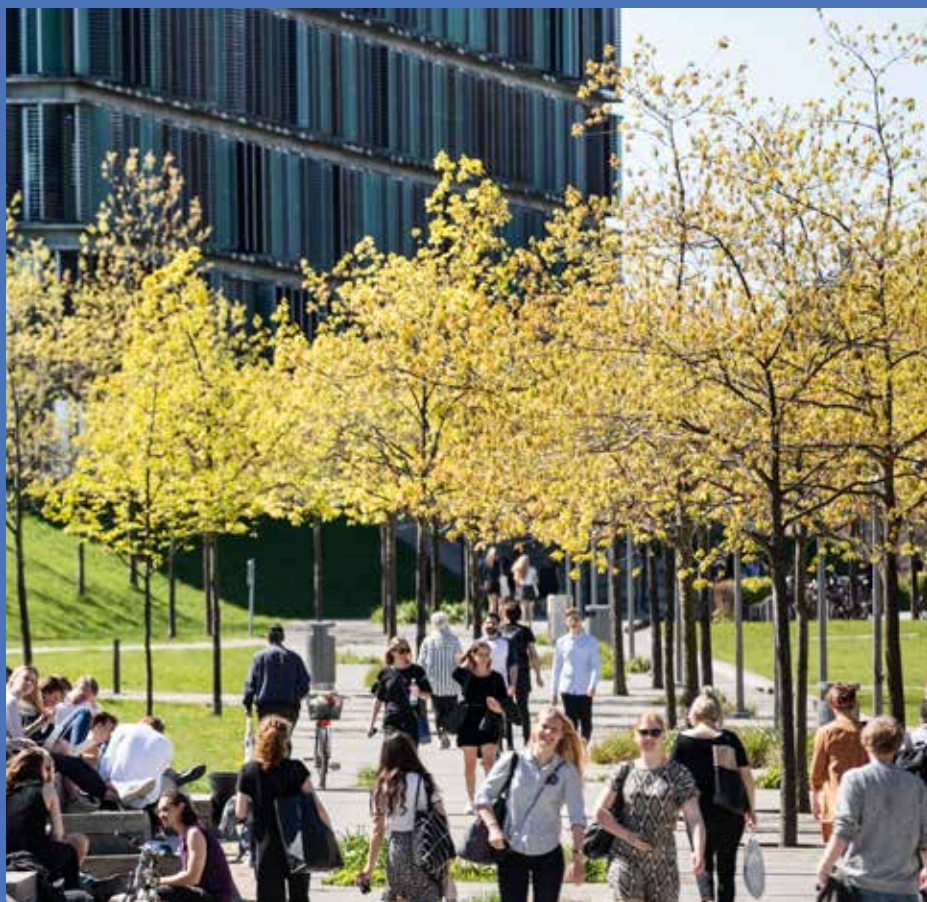

STRATEGISK CAMPUSPLAN

CBS Together

*– et samlet og styrket campus
for fremtiden*

INDHOLDSFORTEGNELSE

August 2022
Tekst:
CBS
HJORTKJÆR Land & by
Layout:
CBS
Tegninger:
CF. Møller
Urland
Schmidt, Hammer og Lassen
Fotos:
Bjarke MacCarthy
Jacob Boserup
Jens Lindhe

Forord: CBS TOGETHER – et samlet og styrket campus for fremtiden	4
Læsevejledning	6
Overblik over CBS Together	7
BAGGRUND FOR CAMPUSPLAN	10
CBS’ strategi: We transform society with business	10
CBS Campus Sustainability Strategy	10
CBS´ Digitale transformation og campus	11
CBS Campus på Frederiksberg	12
Tidligere campusplaner	13
FYSISK HOVEDGREB FOR CAMPUS	16
Solbjerg og Dalgas Campus	16
Porcelæns haven, Graduate House og de øvrige bygninger	17
Overordnede træk ved hovedgrebet for campus	18
Campusområderne i dag	20
Signaturbygninger	22
FEM STRATEGISKE PRIORITETER OG CAMPUSMÅL	26
1. Samfund	27
2. Kompetencer	28
3. Livslang læring	29
4. Diversitet	30
5. Trivsel	31
TRE CAMPUSSTRATEGISKE PRINCIPPER	34
1. Et bæredygtigt campus	36
2. Et samlet campus	38
3. Et profileret campus	40
INSPIRATION – RUM OG INDRETNING	44
1. Samfund	44
2. Kompetencer	45
3. Livslang læring	46
4. Diversitet	47
5. Trivsel	48

Den strategiske campusplan understøtter CBS’ overordnede strategiske retning

”We transform society with business” er den overordnede vision for CBS, som blev vedtaget i 2020. Ambitionen er, at CBS’ ansatte og studerende i endnu højere grad skal bidrage til at løse de samfundsmæssige udfordringer, vi står overfor.

Denne markante samfundsrolle stiller nye krav til universitetet og campus som den fysiske ramme omkring viden og udvikling. Derfor skal det fysiske campusmiljø løbende udvikles og den samlede campusoplevelse styrkes.

Udover at CBS skal levere på de strategiske prioriteter som løsning af samfundsmæssige udfordringer gennem forskning og udvikling af nye kompetencer hos de studerende, ønsker CBS også at styrke den allerede stærke position inden for livslang læring og et internationalt universitetsmiljø, som det fysiske campus kan bidrage til.

CBS ønsker med den fremtidige udvikling at sikre både et velfungerende og bæredygtigt campus, som samtidig fungerer som en katalysator for den gode campusoplevelse blandt ansatte, samarbejdspartnere og flere aldersgrupper af studerende. Derigennem understøtter campus CBS’ kerneforretning og bidrag til samfundet.

CBS TOGETHER er det campus, som er med til at løfte CBS’ strategi ”We transform society with business”.

Den strategiske campusplan giver samlet retning til nye projekter samt vedligehold og ombygninger af eksisterende, så strategiens formål understøttes bedst muligt.

Den grønne dagsorden er central. Campus skal byde ind med CO2-reducerende tiltag, som tilgodeser den grønne omstilling, og som samtidig understøtter robuste og langtidsholdbare investeringer i de fysiske rammer og trivsel blandt ansatte og studerende. Den strategiske campusplan er tæt relateret til Campus Sustainability Strategy.

Derudover er der en række andre faktorer, der aktualiserer behovet for en strategisk campusplan.

Udviklingspotentialer

CBS ejer en række arealer på hovedcampus mellem Solbjerg Plads og Fasanvej Metrostationer, som blev opkøbt i 2019 i forlængelse af den tidligere masterplankonkurrence for at have mulighed for at kunne virkeliggøre planerne for nybyggeri. Det er centralt for udviklingen af campus, at der sættes en retning

for, hvordan disse arealers strategiske potentiale kommer i spil både på kort og på langt sigt, samtidig med at de eksisterende bygninger udvikles over tid.

Derudover har CBS gennem en årrække lejet sig ind i forskellige bygninger spredt ud over Frederiksberg, således at flere aktiviteter er blevet placeret væk fra det centrale campus, hvilket giver et mere spredt campus i modsætning til en samlet oplevelse og styrkelse af bl.a. studieliv. Der er behov for en samlet retning for, hvordan denne udbygning af CBS med spredte lejemål på den lange bane kan ændres og bidrage til en samlet campusoplevelse. I det perspektiv gælder også, hvor og hvordan CBS udfører de rette langvarige investeringer bl.a. i forhold til grøn omstilling af bygninger.

Desuden er der aktuelt en byudvikling i gang omkring Dalgas Have og Finsensvej med nye bygninger, funktioner og forbindelser, som CBS med fordel kan koble sig på i udviklingen af campus.

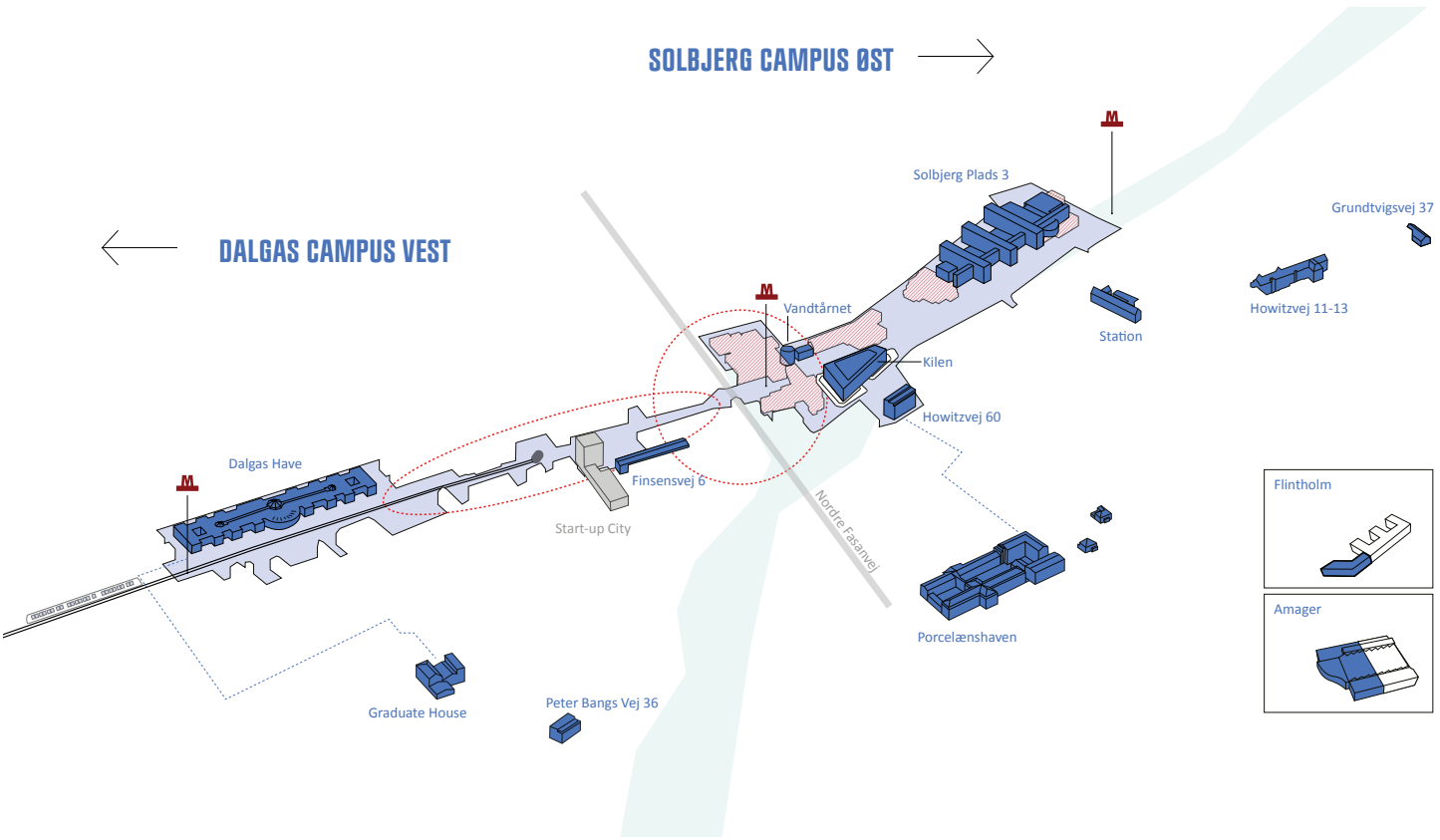
Effektiv lokaleudnyttelse

CBS har det laveste indendørsareal pr. studerende til rådighed sammenholdt med alle andre universitetsmiljøer i Danmark, hvilket viser en hidtil effektiv og bæredygtig tilgang til disponering af arealer. Men det begrænsede bruttoareal giver en række udfordringer i det daglige, bl.a. betyder nye pædagogiske ambitioner med flere mindre hold til dialog- og gruppebaseret undervisning et øget pres på faciliteterne. Derudover har erfaringer med øget brug af onlineundervisning – udover øget gruppeundervisning – vist behovet for mere areal til studenterdrevne aktiviteter på campus og faciliteter til netop onlineundervisning for både undervisere og studerende.

Vækst inden for videre- og efteruddannelse medvirker også til et øget pres på lokalebehov og faciliteter til onlineundervisning. Modsat kan distancearbejde og muligheden for at mødes digitalt med kollegaer og samarbejdspartnere betyde mindre arealbehov på sigt.

Økonomiske forudsætninger

Den strategiske campusplans udmøntning skal hvile på bæredygtige økonomiske forudsætninger, hvor økonomi ses i henhold til behovet og ambitionen. Det betyder, at der skal arbejdes for at sikre økonomisk råderum til kommende langsigtede beslutninger om bl.a. konsolidering og evt. nybyggeri, men at

Hovedgrebet favner CBS’ samlede campus og behovet for at skabe en styrket forbindelse mellem allerede velfungerende campusområder DALGAS CAMPUS i vest og SOLBJERG CAMPUS i øst. Hovedgrebet styrker det, som allerede i dag udgør CBS Campus, men i en ny ramme og med en ny tyngde i forhold til den fremtidige campusudvikling. Ambitionen **CBS TOGETHER** er at skabe ét sammenhængende og styrket hovedcampus, hvor studerende, forskere og samarbejdspartnere mødes, interagerer og udveksler viden og løsninger til gavn for samfundet. Et samlet campus bidrager til kritisk masse, trivsel, diversitet og til det gode campusliv, som tiltrækker og fastholder talenter og nye samarbejdspartnere.

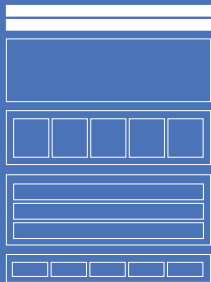
Den ene røde cirkel omkranser det strategiske udviklingspotentiale i midten af hovedcampus omkring Fasanvej Metrostation. Den anden indhegner nye forbindelser og byrum, som styrker oplevelsen af Dalgas Campus og tapper ind i allerede igangsatte byudviklingsprojekter, som CBS kan drage fordel af. Se afsnit om hovedgreb side 16.

dette altid skal ses i forhold til, om og hvordan eksisterende kvadratmeter kan gentænkes og omdannes, så de udnyttes optimalt og løser behovet.

Den strategiske campusplan giver svaret på og retningslinjer for, hvordan CBS bedst udnytter de udviklingsmuligheder der er, samtidig med at dette sker hensigtsmæssigt i forhold til den samlede udvikling af campus.

Aktuelt (efteråret 2022) er finansiering af campusudvikling og nybyggeri udfordret af en række faktorer. De væsentligste er høje og stigende renter, forhøjede byggepriser, øgede udgifter til vedligehold samt færre indtægter bl.a. som konsekvens af studiepladsreduktionen, der betyder, at CBS må optage et lavere antal studerende.

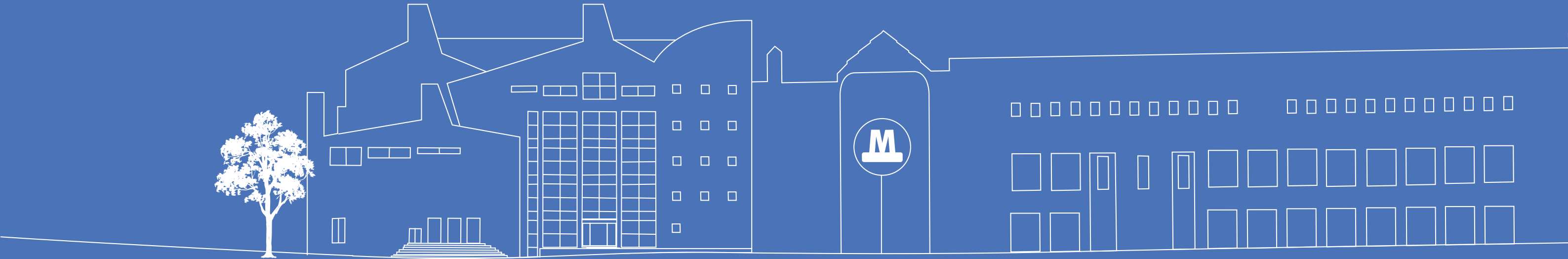
Dette betyder, at planer for nybyggeri ligger et stykke ude i fremtiden, men andre campusudviklingstiltag skal stadig følge den strategiske campusplans mål og principper, som guider i forhold til prioriteringer og kvalificering af projekter.

Overblik over
strategihieraki for
CBS TOGETHER

BAGGRUND

Baggrund for den strategiske campusplan beskrives i dette afsnit. Det er dels det strategiske ophæng i CBS' strategi, dels sammenhæng med CBS Campus Sustainability Strategy. Desuden en opsummering af de nye muligheder og udfordringer, som bl.a. det hybride campus og den digitale transformation kommer til at betyde for indretning af lokaler og faciliteter. Derudover beskrives CBS Campus og sammenhængen med placeringen på Frederiksberg og de forudsætninger, som ligger i beliggenheden. Endelig gives et kort resumé af de tidligere campusplaner.

BAGGRUND FOR CAMPUSPLAN

CBS' strategi: We transform society with business

Som erhvervslivets universitet vil CBS tage et endnu større og mere aktivt ansvar for at være med til at løse de store samfundsmæssige udfordringer. Behovet for grøn omstilling, øget digitalisering og en ny global verdensorden er eksempler på udfordringer, som påvirker erhvervslivet, og hvor erhvervslivet samtidig er en afgørende del af løsningerne. Derfor skal CBS levere relevant forskning af højeste kvalitet og uddanne dimittender og ledere med en stærk faglighed og transformative kompetencer til at forandre og gøre en forskel i fællesskab med andre af erhvervslivets og samfundets aktører.

Disse tanker ligger bag CBS' overordnede strategi "*We transform society with business*", som blev vedtaget i 2020. Denne strategi stiller nye krav til universitetets fysiske rammer, og derfor igangsatte CBS et genbesøg af campusplanerne sideløbende med strategien. Arbejdet med planerne er mundet ud i denne strategiske campusplan **CBS TOGETHER**.

Den strategiske campusplan er primært linket op på CBS' strategi.

Den del af campusudviklingen der generelt vedrører bæredygtighed er primært beskrevet i *Campus Sustainability Strategy* (som er linket op på det strategiske tværgående initiativ om *Green Transition* og FN's 17 verdensmål) med undtagelse af *Space Management*, som også beskrives i *campusplanen*.

CBS Campus Sustainability Strategy

Den strategiske campusplan beskæftiger sig med de fysiske rammer om universitetslivet og hænger sammen med en række andre strategier. Det gælder særligt arbejdet med at skabe og udvikle et bæredygtigt campus.

Campusudvikling i forhold til bæredygtighed i bred forstand er beskrevet i CBS' Campus Sustainability Strategy fra 2018 og efterfølgende CBS Campus Sustainability Profile & Goals 2020-2025 fra 2019. Den strategiske campusplan og bæredygtighedsstrategien har forskelligt fokus, men peger i samme retning i forhold til et effektivt, attraktivt og velfungerende campus. Den strategiske campusplan beskæftiger sig primært med den del af bæredygtighedsstrategien, som vedrører *Space Management* – disponering og udnyttelse af arealer, hvilket har direkte betydning for CBS' klimaaftryk og økonomi. Campusplanen har ligeledes en gennemgående tematik omkring *social bæredygtighed* og hvordan det understøttes af de fysiske rammer.

Der er på CBS et igangværende arbejde med at sætte endnu mere fokus på CO2 reduktion. I den forbindelse forventes det, at der kommer nye mål for CO2 reduktion, hvilket vil have indflydelse på, hvordan denne plan udmøntes i konkret handling.

CBS' Digitale transformation og campus

Udviklingen af et fysisk campus hænger desuden tæt sammen med det digitale campus. Med dette menes onlineundervisning og mulighed for at mødes på digitale platforme både for studerende og ansatte. Det fysiske campus kan understøtte og supplere det digitale og omvendt. Erfaringen med det hybride campus og stigende digitalisering har vist, at det fysiske møde og det fysiske campus fortsat er centralt for et velfungerende studie- og arbejdsliv – og en forudsætning for, at relationer i det digitale fungerer. Samtidig viser det, at det digitale campus, undervisning og møder online, - også forudsætter og stiller krav til plads og nye fysiske rum på campus for at kunne fungere optimalt.

Den hybride arbejdsplads

Fremtidens kontorarbejdsplads forventes at blive hybrid, og balance og forbindelser mellem arbejde på campus og på distancen bliver et centralt tema i udviklingen af kontorarbejdspladser. Øget distancearbejde giver mulighed for øget pladsoptimering og dermed en endnu mere bæredygtig arealudnyttelse på CBS, men der vil fortsat være et fokus på mulighed for både fordybelse og samarbejde på campus. På CBS har det videnskabelige personale haft vid mulighed for at arbejde uden for campus. Erfaringerne fra Covid-19 perioden viser, at der blandt det administrative personale er potentiale for et udvidet omfang af distancearbejde fremadrettet.

Øget digitalisering og CBS' mangerettede pladsbehov fordrer, at CBS samlet set nu kigger mere kritisk på, hvordan CBS indretter institutter/ enheder og særligt hvilke arealer, der stilles til rådighed for den enkelte forsker/ ansatte.

Opgavevaretagelse "on campus"

Erfaringer fra øget distancearbejde viser, hvor vigtigt det er for nogle dele af opgavevaretagelsen, for det faglige miljø og den sociale trivsel, at kollegaer regelmæssigt mødes fysisk og er til stede. Visse arbejdsopgaver kan kun med kvalitetsforringelse og/eller væsentligt øget tidsforbrug løses online. Det gælder fx større, fælles udviklingsopgaver, innovationsprocesser m.m. Det fysiske møde giver samtidig mulighed for et mere levende universitetsmiljø med mange positive afledte effekter. Samtidig giver ny teknologi og onlinemøder en anden dynamik i indretningen af arbejdsdagen, og her er der behov for faciliteter, der støtter op ift. undervisning og digitale møder med interne og eksterne.

Fordybelsespladser er fortsat centrale for opgavevaretagelsen – både hos det videnskabelige personale, men også hos dele af det administrative personale – og har betydning for de ansattes hverdag på campus og bidrag til campusliv og interaktion.

Samtidig har erfaringerne understreget storrumskontorets åbenlyse mangler – medmindre supportrum indgår i indretningen, bl.a. til onlinemøder. Storrumskontorer er sjældent ideelle til fordybelse eller interaktion. Nogle enheder og funktioner vil dog fortsat drage stor fordel af at sidde i et storrumskontor pga. interaktion med kollegaer og brugere.

Det hybride undervisnings- og studiemiljø

Langt det meste af undervisningen vil fortsat foregå fysisk på campus, og onlineformatet ses derfor som et supplement. Mere onlineundervisning stiller dog også krav om arealer på campus til at kunne følge undervisningen, når den er "live" og/eller er interaktiv, særligt hvis den studerende har fysiske lektioner lige før eller efter.

De studerendes selvstudier har stor betydning for læringen og har altid udgjort en meget stor del af studietiden. Den studentstyrede læring vokser på især to områder. Der vil være mere onlineselvstudie, fx videomateriale, som ikke direkte dikterer flere arealer, men indirekte er det vigtigt at stille fysiske studiemiljøer til rådighed for bl.a. disse aktiviteter, da relationer opbygget i det fysiske studiemiljø har betydning for, at studier og dialog på tværs fungerer online. Grupperum til at udføre onlinemøder og interviews og studiepladser i fx åbne arealer med hovedtelefoner eller afskærmende møblement som et væsentligt supplement. Der vil også være mere studenterdrevet læring og arbejde i læsegrupper mv. i forlængelse af mere case-orienteret og dialogbaseret undervisning, hvilket har betydning for areal til behovet for læsepladser og studiearealer.

Livslang læring og digital transformation

Nuværende og kommende studerende på CBS har et forventet uddannelses- og arbejdsliv på 60 år – sandsynligvis med flere karriereskift undervejs. Derfor skal studerende fortsætte med at lære langt ud over forberedelsen til deres første job og begyndelsen af deres karriere. Det betyder, at campus skal kunne tilbyde læringsmiljøer til mange forskellige aldersgrupper af studerende, herunder faciliteter til forberedelse, produktion og live afvikling af nye innovative formater online.

CBS Campus på Frederiksberg

CBS består i dag af ét hovedcampus omkring Solbjerg Campus og to større campusområder ved Dalgas Have og Porcelænshaven samt 'satellitterne' Graduate House, Flintholm langs metrolinjen og eksamenshallen ved Amager Strand. Derudover er der en række lejemål og ejendomme på Frederiksberg i tilknytning til eller uafhængigt af campusområderne, bl.a. to nyere lejemål på Finsensvej 6 mellem Dalgas Have og Solbjerg Campus og Peter Bangsvej 36, nær Graduate House.

CBS Campus indgår som en del af Frederiksberg kommunes Vidensby (Science-aksen), der samlet huser omkring 25.000 studerende. CBS er med sine flere end 20.000 studerende en markant del af Vidensbyen. Vidensbyen ligger koncentreret omkring den grønne sti og for CBS' vedkommende langs metrolinjen – fra Flintholm i vest til Rolighedsvej i øst. CBS vil med denne strategiske campusplan tydeliggøre forbindelsen til visionen om at skabe en sammenhængende vidensby.

CBS' ejendomme udgør i alt 132.582 m² fordelt på 17 lokationer. CBS' ejendomme og arealer omfatter både egne bygninger og lejemål. Nogle bygninger er dedikerede til én funktion, mens de større bygninger typisk rummer flere funktioner: Undervisning, forskning, administration og fælles-/studerterfaciliteter.

- Ejet af CBS
- Leje
- Nimbuskollegiet (CBS Boligfond)

Frederiksberg Vidensbyen fra KU LIFE i øst ved Rolighedsvej over CBS Campus til Flintholm i vest. Den strategiske campusudvikling af CBS på Frederiksberg understøtter denne vision.

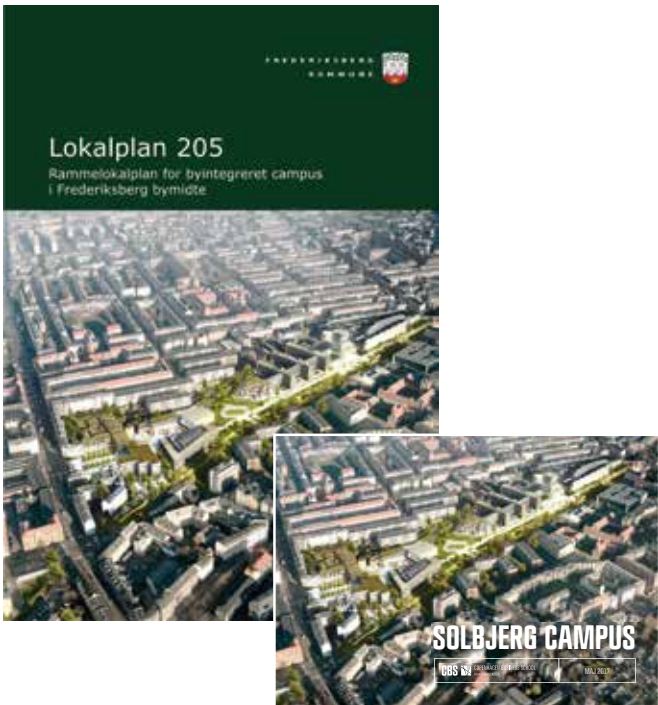
- Hovedakse
- Sekundær akse
- CBS / vidensbyområde
- Anden vidensbyområde
- Potentielt vidensbyområde
- Metrostationer Eksisterende, planlagte og mulige

Tidligere campusplaner

Udviklingen af CBS Campus tager udgangspunkt i masterplan-konkurrencen for Solbjerg Campus fra 2014 og efterfølgende rammelokalplanen fra 2017 for området. CBS har opkøbt arealer ved Fasanvej Metrostation for at kunne virkeliggøre planerne i Masterplanen. Sidenhen har planerne været justeret til de konkretiserede fremtidige behov i en nedskaleret version af Masterplanen med fokus på campus som helhed.

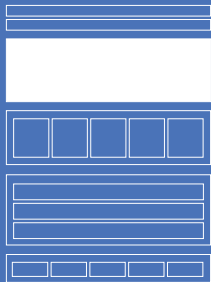
Den strategiske campusplan tager udgangspunkt i dette forudgående arbejde og sætter planerne i en ny strategisk ramme – både i forhold til CBS' overordnede strategi og den fysiske udvikling af campus. Desuden inddrages også de nyeste undersøgelser og internationale erfaringer, særligt det der vedrørende det hybride campus.

RAMMELOKALPLAN OG MASTERPLANEN FRA 2017 Hovedgrebet i Masterplanen fra 2017 havde fokus på konsolidering og byrum omkring Solbjerg Plads. Masterplankonkurrencen blev udskrevet af CBS i 2014 i et samarbejde med Frederiksberg Kommune og Realdania, og blev vundet af et team ledet af C.F. Møllers Architects.

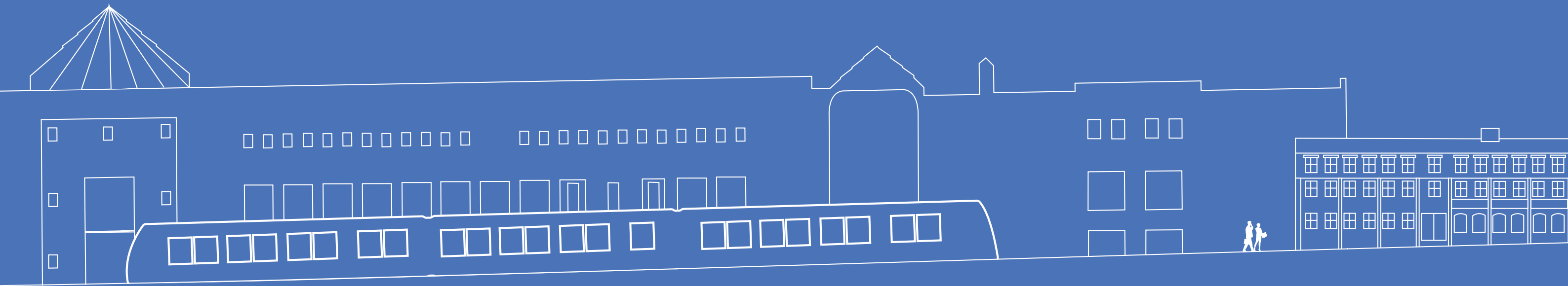
Tidslinje for campusudvikling fra Masterplan-konkurrence udskrives i 2014 til Campusplanen. Den forudgående etapeudvikling fra 2020/21 indskrives i et nyt hovedgreb for CBS campus.

Overblik over strategihieraki for CBS TOGETHER

HOVEDGREB

Med et nyt fysisk hovedgreb vil campusambitionen om CBS TOGETHER styrke og samle det, som allerede i dag udgør CBS Campus, men i en ny ramme i forhold til den tidligere campusudvikling. Den strategiske campusplan præsenterer hovedgrebet og campusområderne i dette kapitel.

FYSISK HOVEDGREB FOR CAMPUS

Det fysiske hovedgreb for ambitionen CBS TOGETHER er et samlet hovedcampus omkring metroens forløb fra Solbjerg Plads i øst til Dalgas Have i vest med stærke signaturbygninger, byrum og faciliteter, der binder et varieret og oplevelsesrigt campus sammen. Det bidrager med plads til langsigtede bæredygtige løsninger for CBS, hvor bygninger og rum understøtter både fysiske som digitale møder og oplevelser.

CBS TOGETHER er titlen på dét fysiske hovedgreb, som favner strategien “We transform society with business”.

Solbjerg og Dalgas Campus

CBS’ signaturbygninger er vigtige i markeringen og styrkelsen af campus. De medvirker til det inviterende og attraktive campus som en del af CBS’ historie og arkitektoniske kvalitet – fra Dalgas Have af Henning Larsens Arkitekter i vest over Kilen af Lundgaard og Tranberg til Solbjerg Plads 3 af Vilhelm Lauritzen Arkitekter i øst. Ramblaen og den landskabelige bearbejdning af landskabsarkitekt Marianne Levinsen er endnu et eksempel og en vigtig akse i fortællingen om campus.

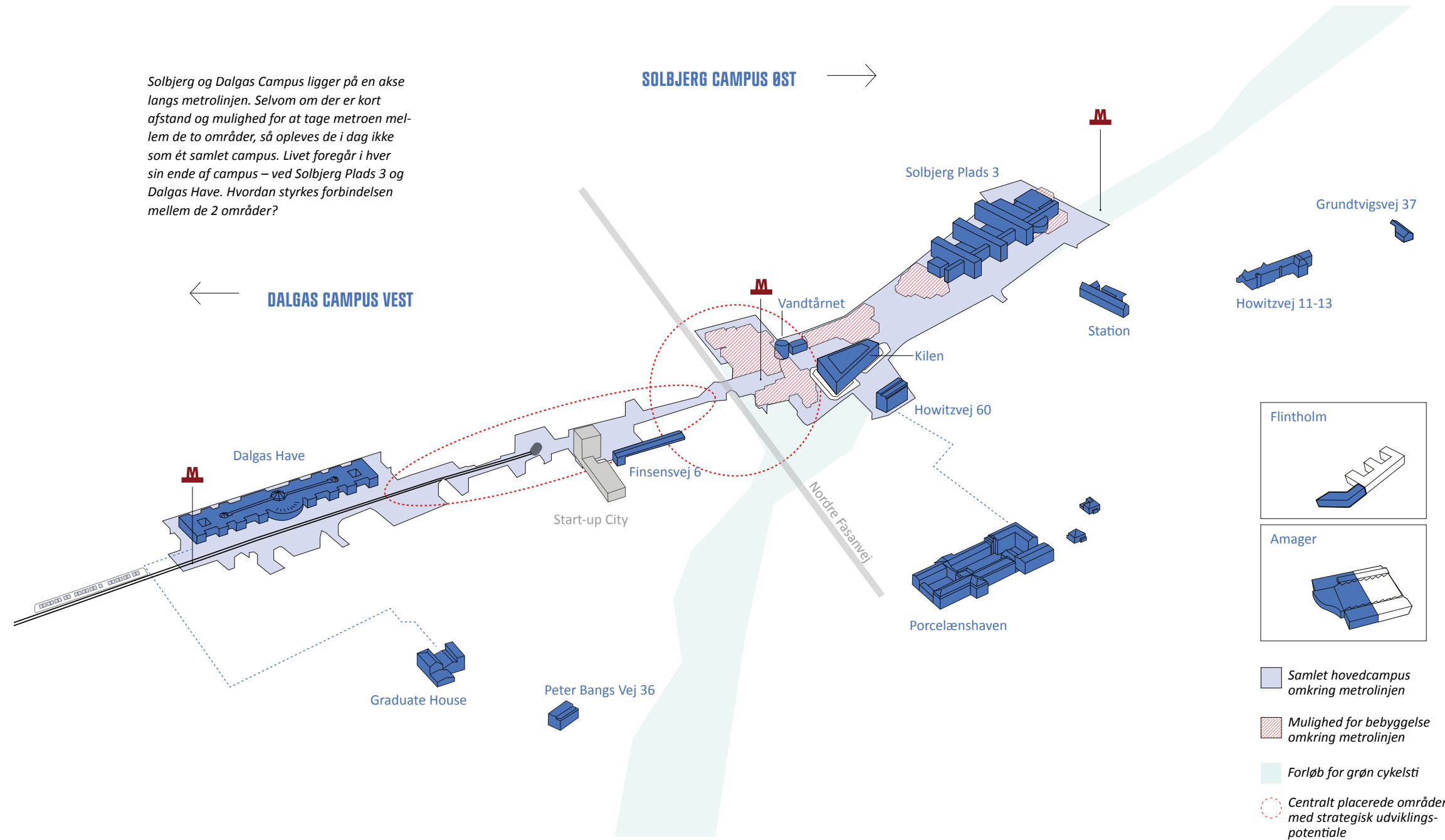
Ambitionen i den nye campusplan er det samlende og byintegrerede campus med interessante byrum og bygninger ved Solbjerg Campus, som i det nye hovedgreb udvides mod vest ned til Dalgas Campus for at tilbyde en udvidet men fortættet oplevelse af campus. Dette greb understøtter og styrker visionen om en sammenhængende Vidensby på Frederiksberg.

Fasanvej Metrostation og området omkring er omdrejningspunkt for hovedgrebet og skal danne et bindeled mellem campusområderne gennem nye forbindelser, byrum og eventuelt nybyggeri. I den nye fortælling får området en større tyngde, klarere profilering og en tydeligere strategisk betydning for den fremtidige campusudvikling.

Bedre forbindelser til Dalgas Have er ikke alene en mulighed for bedre tilgængelighed og lidt kortere transporttid, men medvirker også til et mere varieret campus, der opleves mere tæt forbundet. Det østlige Solbjerg Campus er det grønne og aktive campus indfanget af den grønne cykelsti og enkeltstående bygninger. Det vestlige Dalgas Campus kan blive til et mere bymæssigt campus med nye byrum og fysiske forbindelser for gående og cyklister langs og over metroen. Dalgas Campus kan blive en del af kommunens allerede udpegede udviklingsområ-

de og på sigt og med de rette tiltag udvikles til et endnu større potentiale for CBS. Indgåelse af lejemål ved Finsensvej kan ses som første skridt mod denne mulighed.

Helt konkret skal der ske en løbende tilpasning af eksisterende bygningsmasse og byrum på CBS. Derudover er der potentiale i at udnytte byggemuligheder på Solbjerg Campus, fx i forbindelse med afhændelse af ikke-optimale ejendomme/lejemål og styrke det vestlige campus med nye forbindelser sammen med områdets øvrige aktører.

Porcelæns haven, Graduate House og de øvrige bygninger

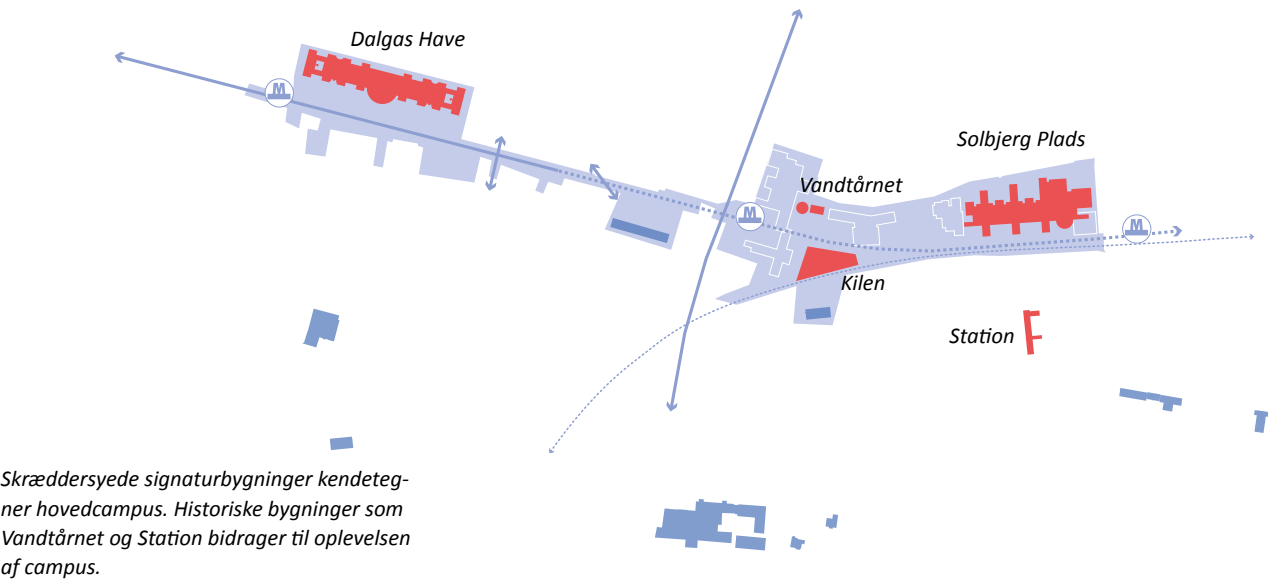
Porcelæns haven ligger mere isoleret fra hovedcampus på kanten af Frederiksberg Have. I hovedgrebet indgår Porcelæns haven som en særlig brik på campus, bl.a. til faciliteter og arrangementer, som er relevante for forskere, masterstuderende og besøgende udefra med en forsknings- eller erhvervsrettet profil. Porcelæns haven kan dog stadig opretholde et studiemiljø for at udnytte de eksisterende rammer effektivt, men vil i aktivitetsniveau og studieliv fortsat adskille sig fra hovedcampus.

Graduate House vil sammen med Peter Bangsvej 36 med nye undervisnings- og studiefaciliteter i højere grad understøtte og supplere hovedcampus.

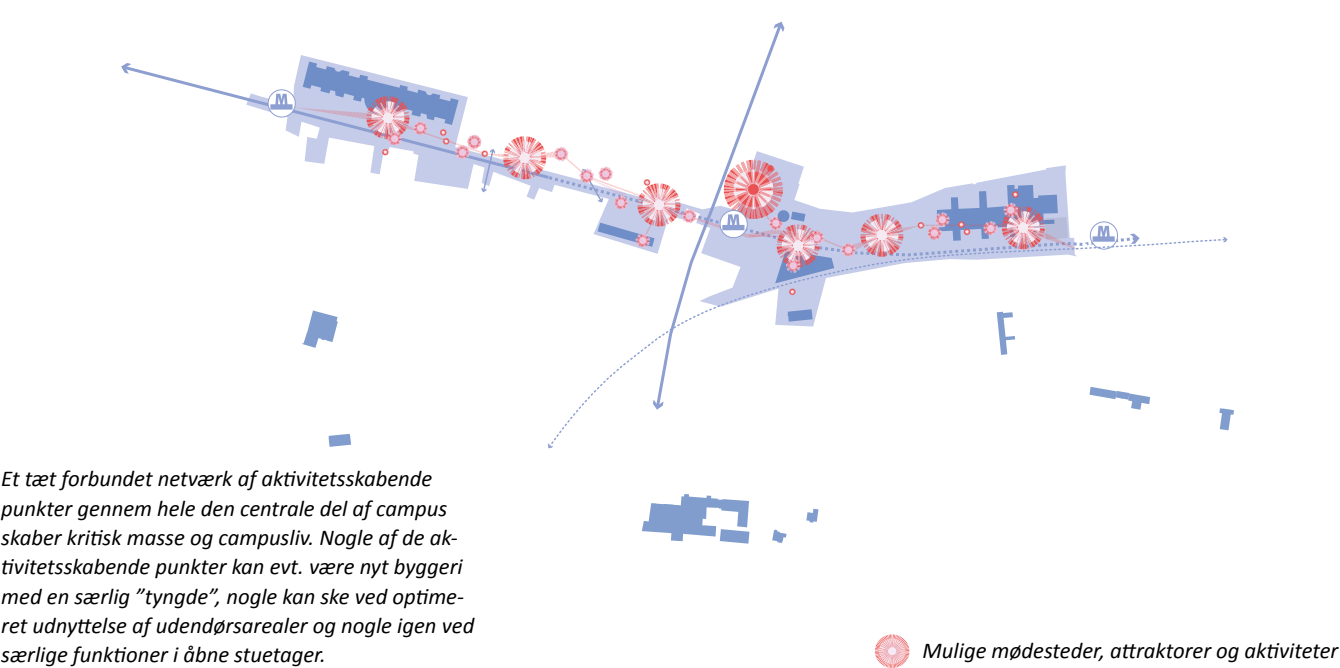
De øvrige og mere spredte lejemål kan på sigt gennem afhændelse og konsolidering på hovedcampus være med til at opfylde ambitionen om et samlet og styrket campus for fremtiden.

OVERORDNEDE TRÆK VED HOVEDGREBET FOR CAMPUS

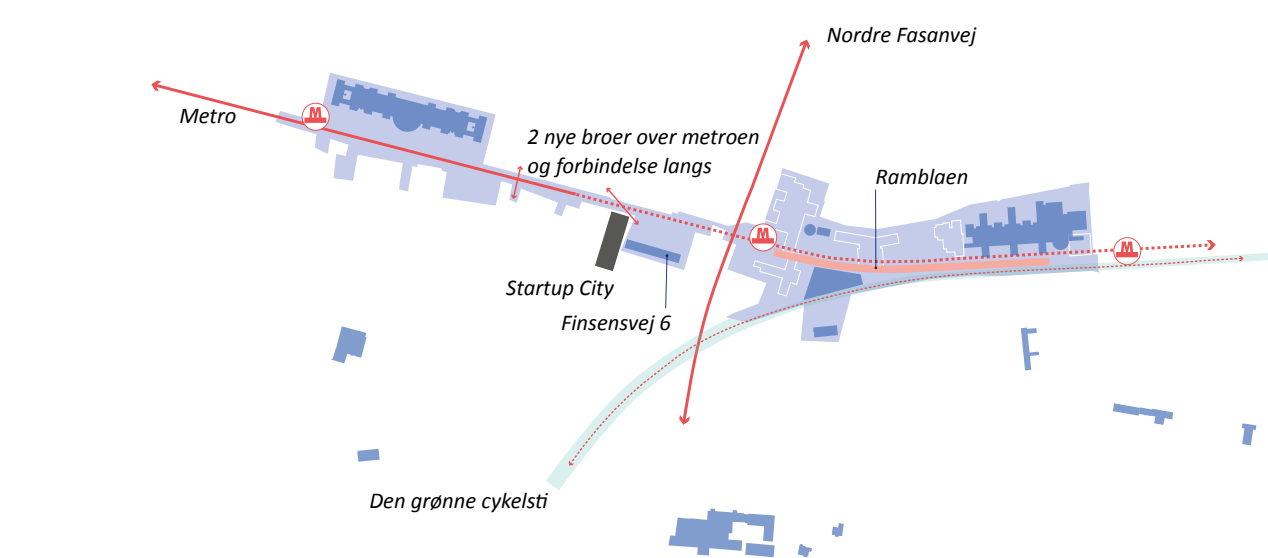
Signaturbygninger og øvrige bebyggelse

Mødesteder, attraktorer og aktiviteter

Byrum og forbindelser

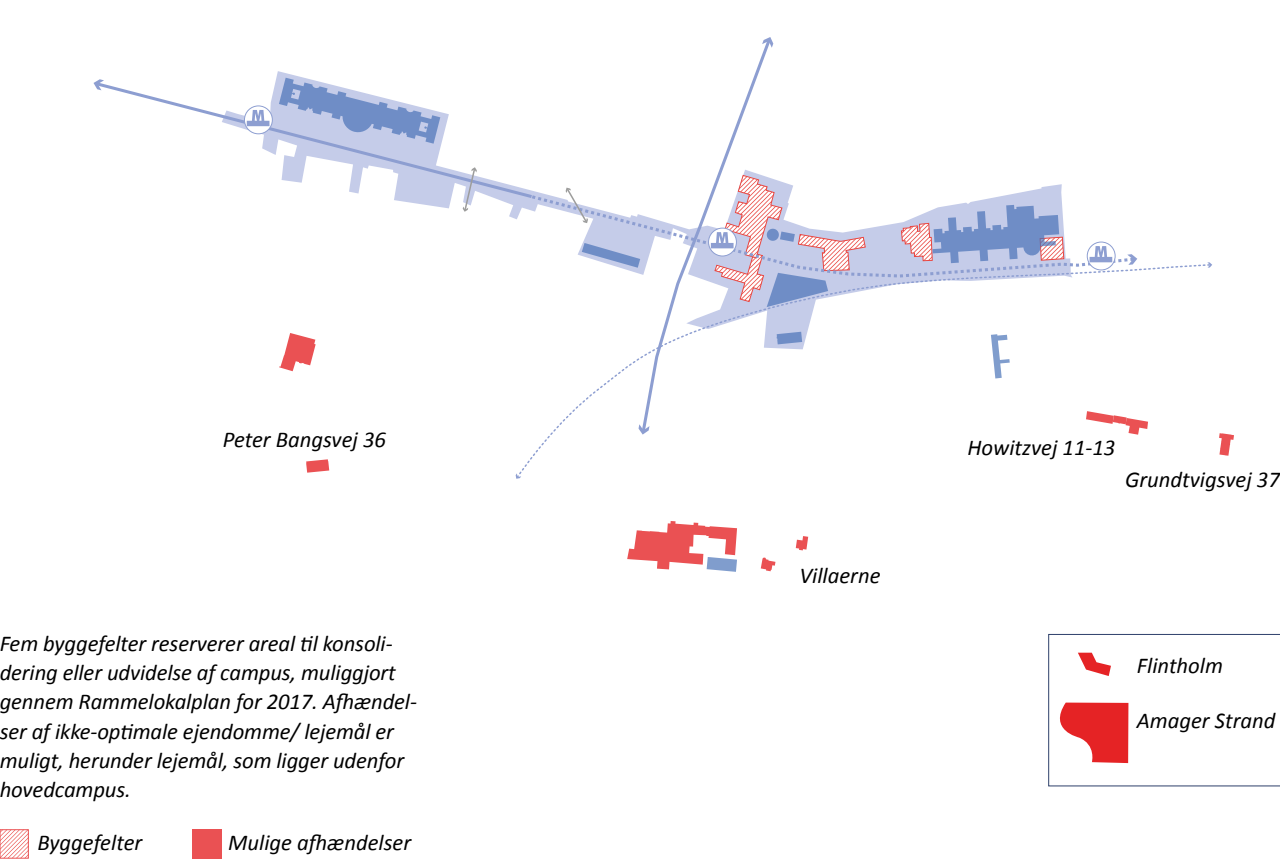

Tre metrostationer og metrolinjen udgør ryggraden i campus og medvirker til den særligt gode beliggenhed. Ramblaen og den grønne cykelsti udgør centrale grønne byrum gennem en del af campus. Nye forbindelser på tværs af banen mellem Finsensvej og Dalgas Have åbner op for nye byrum til at færdes mellem CBS bygninger.

Start Up City som skal udvikles på Finsensvej. I forbindelse med projektet udvikles nye byrum og forbindelser i området, bl.a. i tilknytning til Finsensvej 6 og gangbro til Stæhr Johansens Vej. Schmidt, Hammer og Lassen Architects

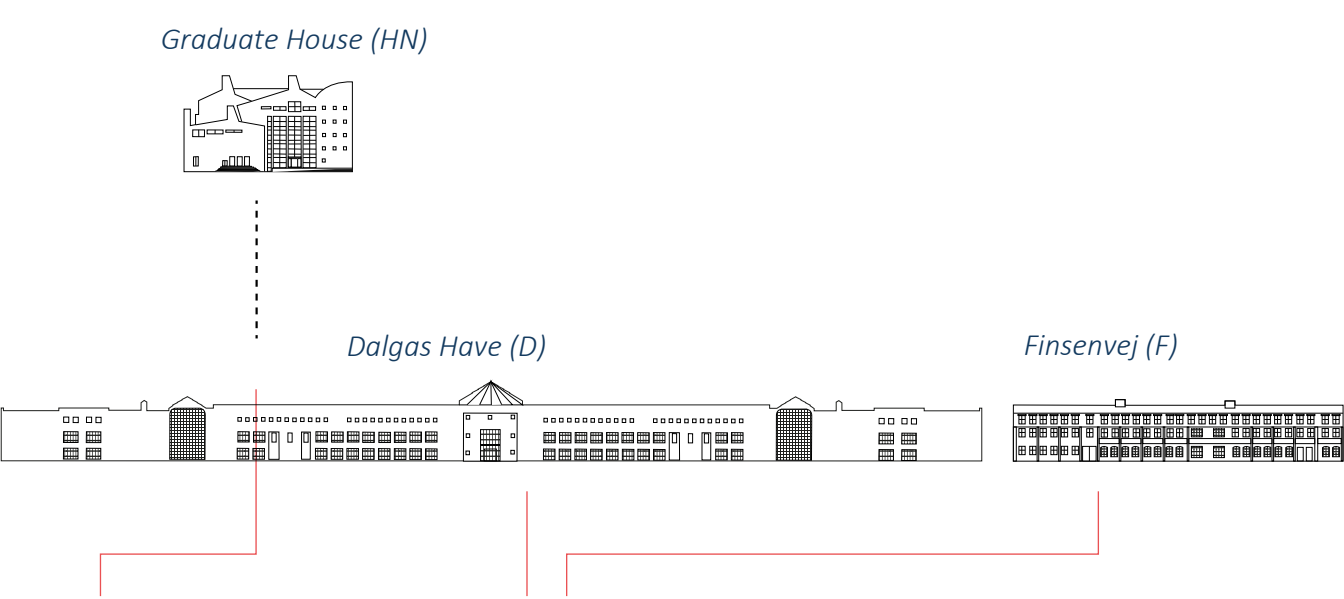
Byggemuligheder og afhændelser

Fem byggefelter reserverer areal til konsolidering eller udvidelse af campus, muliggjort gennem Rammelokalplan for 2017. Afhændelser af ikke-optimale ejendomme/lejemål er muligt, herunder lejemål, som ligger udenfor hovedcampus.

Byggefelter Mulige afhændelser

CAMPUSOMRÅDERNE I DAG

Graduate House

Graduate House er det ombyggede og tidligere Hamlet Hospital. Huset blev indviet 2016 og huser primært undervisnings- og studiefaciliteter for kandidater, men kan anvendes ift. undervisning iøvrigt.

Bygningen ligger i et gårdmiljø med flere ombyggede og tidligere produktionsbygninger med gåafstand til Peter Bangsvej og nybyggeri som Nimbuskollegiet. I forbindelse med Graduate House ligger Peter Bangsvej 36, som skal anvendes til undervisning og studiemiljø.

Potentialet ved Graduate House er i forbindelse med indgåelse af det nye lejemål at lave et lokalt studiemiljø på tværs af Graduate House og Peter Bangsvej som en understøttelse af hovedcampus nu og fremover, hvis behovet fastholdes.

Graduate House: 9.941 m², leje
Peter Bangsvej 36: 2.782 m², leje

Øvrige bygninger

Flintholm, undervisning, 2.197 m², leje
Howitzvej 11-13, kontor, 2.825 m², ejet
Grundtvigsvej 37, kontor, 1.924 m², leje
Solbjergvej 3, 765 m², leje
Amager Strandvej 108B, Skriftlig eksamenshal, 2.361 m², leje

Dalgas Campus

På Dalgas Campus har de studerende deres undervisning og studieaktiviteter i Dalgas Have, som også er en signaturbygning og stort set synonym med ”Handelshøjskolen i København” med sit hvide eksteriør og karakteristiske lyserøde og turkise interiør. Bygningen ligger med Lindevang Metrostation som nabo til den ene side og TEC og boliger som nabo til den anden side. Området er desuden præget af metroen, der her kommer op fra undergrunden og løber på bagsiden af bygningen Dalgas Have. I området, men på den anden side af metrobanen, ligger et nyere lejemål på Finsensvej 6.

Bygningerne i området ved Dalgas Campus er større og kompakte bebyggelser, fx Føtex, Fitness og TEC, og er desuden præget af, at en del af Frederiksbergs forsyning ligger her. Miljøet er tættere og fremstår mere ”urbant” domineret af metroen og med kun få grønne åbne arealer. Forbindelserne for gående og cyklister sker langs vejen Stæhr Johansens Vej bag om bebyggelserne og binder ikke området sammen – hverken langs aksen til Solbjerg Campus eller på tværs til Finsensvej.

I nærheden af Dalgas Campus er Start-Up City planlagt på Finsensvej 12 ved siden af Finsensvej 6. Der er godkendt en lokalplan for projektområdet, hvor intentionen ifølge lokalplanen er at skabe et nyt nærmiljø ved at åbne baggårdene mod metrolinjen og etablere nye byrum. Området skal kobles sammen med en stibro over metrobanen til TEC og en stiforbindelse langs metrobanen fra Start-Up City til Eversvej. Tanken er, at stiforbindelsen på sigt føres videre til Fasanvej Metrostation, jf. illustration s. 18.

Solbjerg og Dalgas Campus ligger på en akse langs metrolinjen fra Lindevang Station i vest over Fasanvej Station i midten og slutter med Frederiksberg Station i øst af aksen. Selvom om der er kort afstand og mulighed for at tage metroen mellem de to områder, så opleves de i dag ikke som ét samlet campus.

Potentialet for Dalgas Campus er at udvikle byrum og forbindelser på tværs til Finsensvej/Start-Up City og videre til Solbjerg Campus.

Dalgas Have: 27.817 m², leje
Finsensvej: 3.139 m², leje

Porcelæns Haven (PH)

Kilen (K)

Porcelæns Haven

Porcelæns Haven ligger syd for hovedcampus, men op ad Frederiksberg Have. Bygningerne indeholder institutter, få undervisnings- og studiemiljøer samt Ovnhallen, som udgør CBS’ eventhal. Den ombyggede Råvarebygning med facade ud mod Frederiksberg Have huser betalingsuddannelser som Executive MBA og øvrige masteruddannelser. Derudover ligger Copenhagen School of Entrepreneurship i Porcelæns Haven.

Porcelæns Haven har historisk set været et produktionsmiljø for Den Kgl. Porcelænsfabrik, hvilket området stadig bærer præg af. CBS ejer to villaer i tilknytning hertil, som indeholder kontorer – Porcelæns Haven 7 og Steen Blichers Vej 22. Områdets kvaliteter er den rolige beliggenhed og nærheden til Frederiksberg Have samt de klassiske murstensbygninger af gule tegl og Ovnhallens karakteristiske indgangsparti – og naturligvis ombygningen af Råvarebygningen med en markant glasfacade ud mod Frederiksberg Have.

Potentialet i Porcelæns Haven er at understøtte det særlige miljø med institutter og executive- og masteruddannelser – og den rolige beliggenhed tæt på Frederiksberg Have. Porcelæns Haven kan optimeres ift. undervisning om nødvendigt. Villærne kan afhændes.

Råvarebygningen: 3.765 m², eje
Porcelæns Haven 16, 18, 24, 26: 21.017 m², leje
Villaerne: 611 m² + 813 m², eje

Solbjerg og Dalgas Campus ligger på en akse langs Metrolinjen fra Lindevang Station i vest over Fasanvej Station i midten og slutter med Frederiksberg Station i øst af aksen. Selvom om der er kort afstand og mulighed for at tage metroen mellem de to områder, så opleves de i dag ikke som ét samlet campus. Livet foregår i hver sin ende af campus – ved Solbjerg Plads 3 og Dalgas Have. Hvordan styrkes forbindelsen mellem de 2 områder?

Solbjerg Plads (SP)

Solbjerg Campus

Solbjerg Campus er etableret på et gammelt baneterræn og er omgivet af boligbebyggelse fra efterkrigstiden. Det ligger centralt på Frederiksberg og er et unikt og åbent område midt i byen.

Solbjerg Campus er det travleste og mest synlige område i kraft af de mange studerende og forskere, der har deres gang i de to signaturbygninger Kilen (administration, forskning og undervisning) ved den grønne sti samt Solbjerg Plads (undervisning, forskning og administration) med Frederiksberg Centret som nabo. Begge bygninger er omgivet af åbne grønne områder: den brede promenade ”Ramblaen,” den grønne cykelsti og flere åbne plæner. Det giver visuel forbindelse mellem både bygninger, aktiviteter, studerende og ansatte. Kilen ligger markant i byrummet og har et karakteristisk motiv med stål, glas og skodder af træ. Solbjerg Plads er karakteriseret ved de mørke tegl, nord-syd-gående fløje og rotunden ud mod Solbjerg Plads. Åbenheden, karakteren af stedet og aktiviteten giver en særlig campusoplevelse og en international stemning.

I området ligger også de to ældre bygninger Vandtårnet og Professorboligen, der i dag er forskerboliger. Howitzvej 60 er forbundet med Kilen med en plads i den sydlige del af Solbjerg Campus. I umiddelbar tilknytning til Solbjerg Plads – i området med Frederiksberg Bibliotek, Frederiksberg Gymnasium og Retten på Frederiksberg – ligger Station. Denne bygning indeholder studenterdrevne aktiviteter, som er åbne for alle studerende og ikke kun for CBS’ studerende.

Potentialet for Solbjerg Campus er byggemuligheder, særligt i den vestlige ende ved Fasanvej Metrostation, Kilen og Vandtårnet.

Kilen: 13.992 m² fra 2005, eje
Solbjerg Plads: 36.464 m² brutto fra 1999, eje
Howitzvej 60: 4.327 m², eje
Howitzvej 30 (Station) m²: 3.005 m², eje
Vandtårnet og Professorboligen: 758 m², eje

SIGNATURBYGNINGER

*Dalgas Have
Henning Larsen, 1989
foto: Bjarke MacCarthy*

*Øverst:
Station
Renoveret og taget i brug 2020
foto: Jakob Boserup*

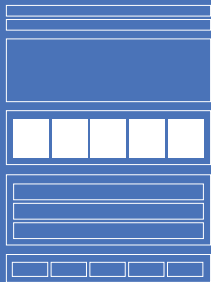
*Nederst:
Vandtårnet
foto: Campus Services*

*Porcelænsøen, Råvarebygningen
Henning Larsen Architects (ombygning), 2009
foto: Jakob Boserup*

*SOLBJERG PLADS
Vilhelm Lauritsen, 1999
foto: Bjarke MacCarthy*

*Kilen
Lundgaard & Tranjerg, 2005
foto: Bjarke MacCarthy*

Overblik over
strategihieraki for
CBS TOGETHER

PRIORITETER OG CAMPUSMÅL

Den strategiske campusplan skal understøtte CBS' overordnede strategi "We transform society with business". Der er derfor identificeret fem strategiske prioriteter i CBS' overordnede strategi, som de fysiske rammer på forskellig vis kan medvirke til at styrke samt sat mål for, hvordan campus kan medvirke til denne transformation. I denne del af campusplanen fastlægges de strategiske prioriteter, og de fem tilhørende campusmål foldes ud. I efterfølgende afsnit gives der vejledende principper for og inspiration til, hvordan målene kan implementeres.

FEM STRATEGISKE PRIORITETER OG CAMPUSMÅL

1. Samfund

CBS skal levere forskning af allerhøjeste kvalitet og kunne bidrage til at løse de store samfundsmæssige spørgsmål og udfordringer.

Campusmål: Et åbent og attraktivt campus, der understøtter fordybelse, samarbejde og mødet med samfundet.

2. Kompetencer

CBS skal udvikle grundlæggende og transformative businessfaglige kompetencer.

Campusmål: Et aktivitetsbaseret og interaktionsfremmende campus, der understøtter forskellige undervisnings- og studierelaterede aktiviteter og dialog.

3. Livslang Læring

CBS skal understøtte professionel faglig udvikling gennem hele livet.

Campusmål: Et indbydende og dynamisk campus, der understøtter udviklende og kompetencegivende forløb gennem et helt studie- og arbejdsliv.

4. Diversitet

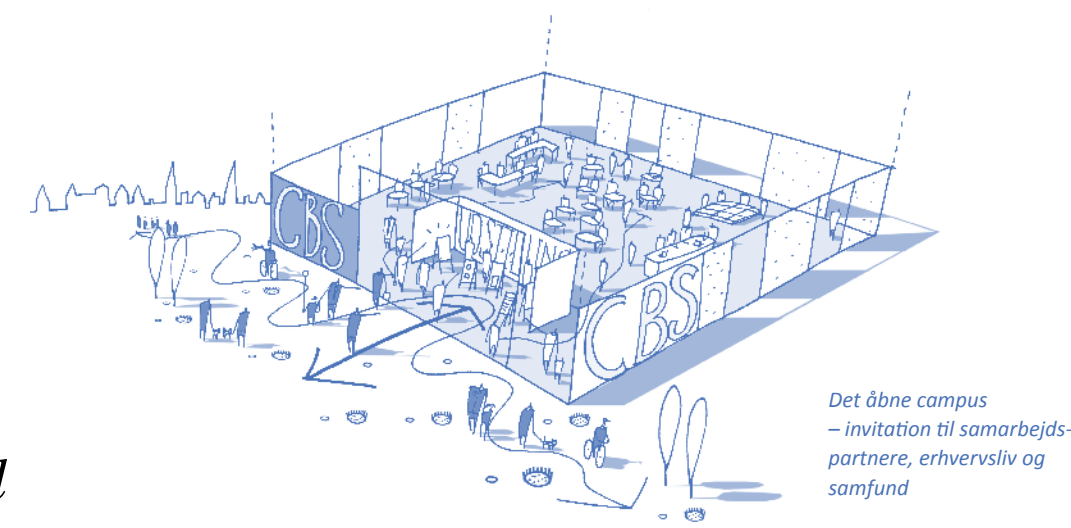
CBS skal tiltrække forskellige talenter og rumme mangfoldighed blandt studerende og ansatte.

Campusmål: Et varieret og oplevelsesrigt campus, som understøtter rum for diversitet og tiltrækning af talent.

5. Trivsel

CBS skal understøtte både faglig, fysisk og social trivsel.

Campusmål: Et tæt forbundet og inviterende campus, der understøtter faglige og sociale fællesskaber.

1. Samfund

CAMPUSMÅL

Et åbent og attraktivt campus, der understøtter fordybelse, samarbejde og mødet med samfundet.

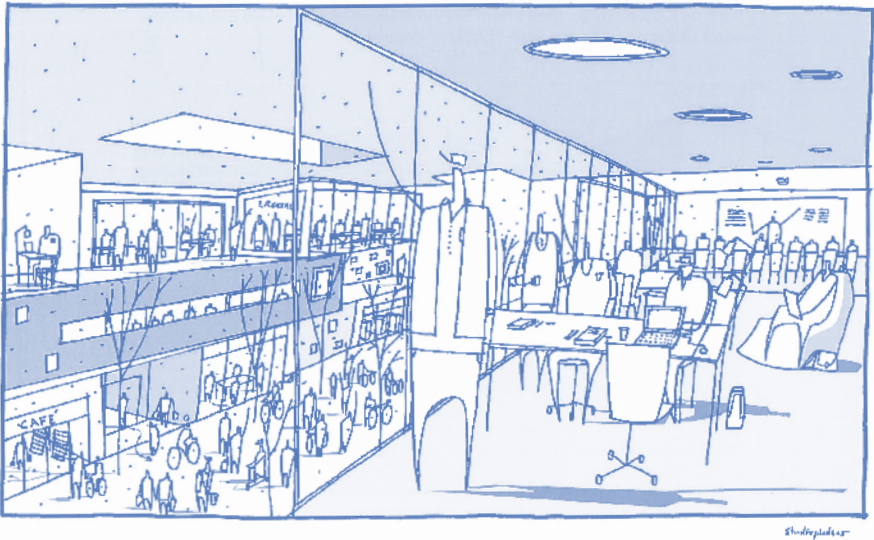
CBS skal som en internationalt anerkendt business school med nordiske rødder kunne tilbyde løsninger på de store samfundsmæssige spørgsmål som fx den grønne og den digitale omstilling. Løsningerne skal udspringe af CBS' erhvervsrettede forskning på højt internationalt niveau. Det kræver en bred tilgang, hvor CBS krydser faggrænser og tager del i og leder transformative og tværfaglige samarbejdsprojekter.

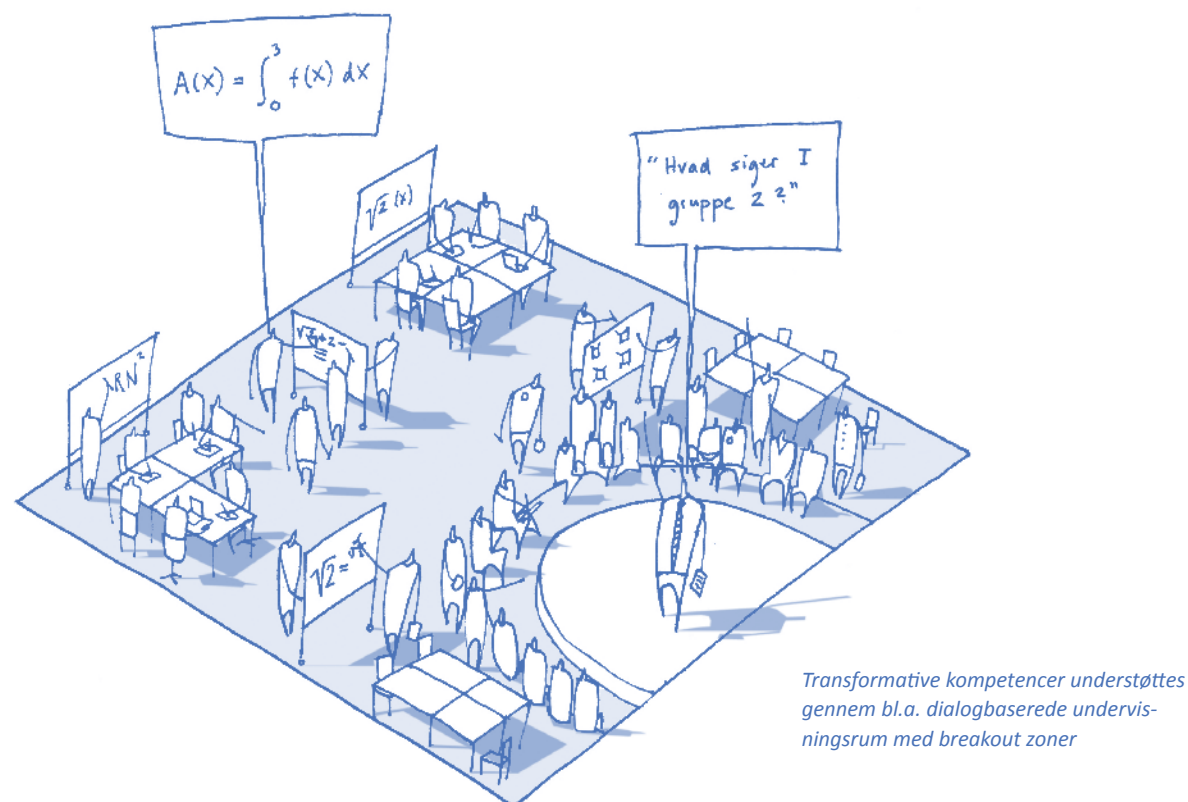
CBS skal derfor styrke videnssamarbejdet og gøre det både muligt og attraktivt for CBS' forskere og studerende at indgå i større, tværgående og ambitiøse projekter med andre universiteter og sektorer, hvor CBS' forskere bidrager med deres særlige profil. Indadtil skal CBS styrke den dybdegående forskning af høj kvalitet, både disciplinært og interdisciplinært samt løbende sikre fastholdelse og rekruttering af talentfulde medarbejdere.

Løsningen af de store samfundsspørgsmål kan de fysiske rammer medvirke til ved at åbne campus og understøtte forskning og samarbejde – med digitale platforme som supplement.

Ved at understøtte udviklingen af et fysisk campus, der er **åbent og attraktivt** vil CBS netop fortsat og i endnu højere grad kunne tiltrække og fastholde talenter, forskere og samarbejdspartnere på internationalt niveau, når de fysiske rammer både giver mulighed for den fordybelse, som er nødvendig for forskning og samtidig åbner op og inviterer til samarbejde i attraktive omgivelser.

Det attraktive og åbne campus kan være *generator* for sammenhængskraft, rekruttering og i sidste ende forskningsresultater og -bevillinger. Det kan tiltrække og medvirke til, at flere besøger, studerer og arbejder på campus. Det kan forbedre og medvirke til øget tilstedeværelse blandt forskere, bedre netværksdannelse og dermed styrke forskningssamarbejdet og CBS' kerneforretning.

2. Kompetencer

CAMPUSMÅL

Et aktivitetsbaseret og interaktionsfremmende campus, der understøtter forskellige undervisnings- eller studierelaterede aktiviteter og dialog.

CBS' dimittender skal have kompetencer, der matcher erhvervslivets nuværende og fremtidige behov. Her vil dimittenderne i stigende grad skulle være i stand til at tage del i og lede nødvendige transformationer. Dette kræver en fortsat styrkelse af den grundlæggende forskningsbaserede businessfaglighed, som dimittenderne i dag er kendt for samt udvikling af deres transformative kompetencer.

Det er netop den rette balance mellem en høj forskningsbaseret businessfaglighed med bredere menneskelige og transformative kompetencer, der betyder, at CBS i endnu højere grad kan bidrage til løsningen af komplekse fremtidige problemstillinger.

Tidligere foregik al undervisning primært på campus, mens selvstudie og gruppearbejde både foregik på og uden for campus. I dag er der mulighed for, at dele af undervisningen kan foregå online og "off" campus, mens gruppearbejde og andre studenterdrevne aktiviteter vil foregå "on" campus. Det stiller nye krav til de fysiske rammer.

Ved at understøtte udviklingen af et fysisk campus, der er **aktivitetsbaseret og interaktionsfremmende**, vil CBS netop fortsat og i langt højere grad kunne fremme udviklingen af de rette kompetencer efterspurgt af erhvervslivet.

Nye pædagogiske metoder som fx det dialogbaserede skal være med til at fremme nye kompetencer, som identificeret gennem Nordic Nine og dialog med aftagerne af CBS dimittender.

De nye pædagogiske metoder, dialog og relationer på tværs understøttes gennem indretning af forskellige undervisningslokaler og studiemiljøer, som giver mulighed for forskellige aktiviteter og interaktion.

Samtidig kan gode muligheder for studenterdrevne aktiviteter styrke relationer mellem de studerende, hvilket er afgørende for en velfungerende dialog- og gruppebaseret undervisning både på campus og online samt senere i livet.

NORDIC NINE – ni kompetencer der skal inspirere CBS' studerende til at bidrage til at løse samfundets udfordringer med omtanke for sig selv, deres omgivelser og vores planet jf. CBS Strategien.

3. Livslang læring

CAMPUSMÅL

Et indbydende og dynamisk campus, der understøtter udviklende og kompetencegivende forløb gennem et helt studie- og arbejdsliv.

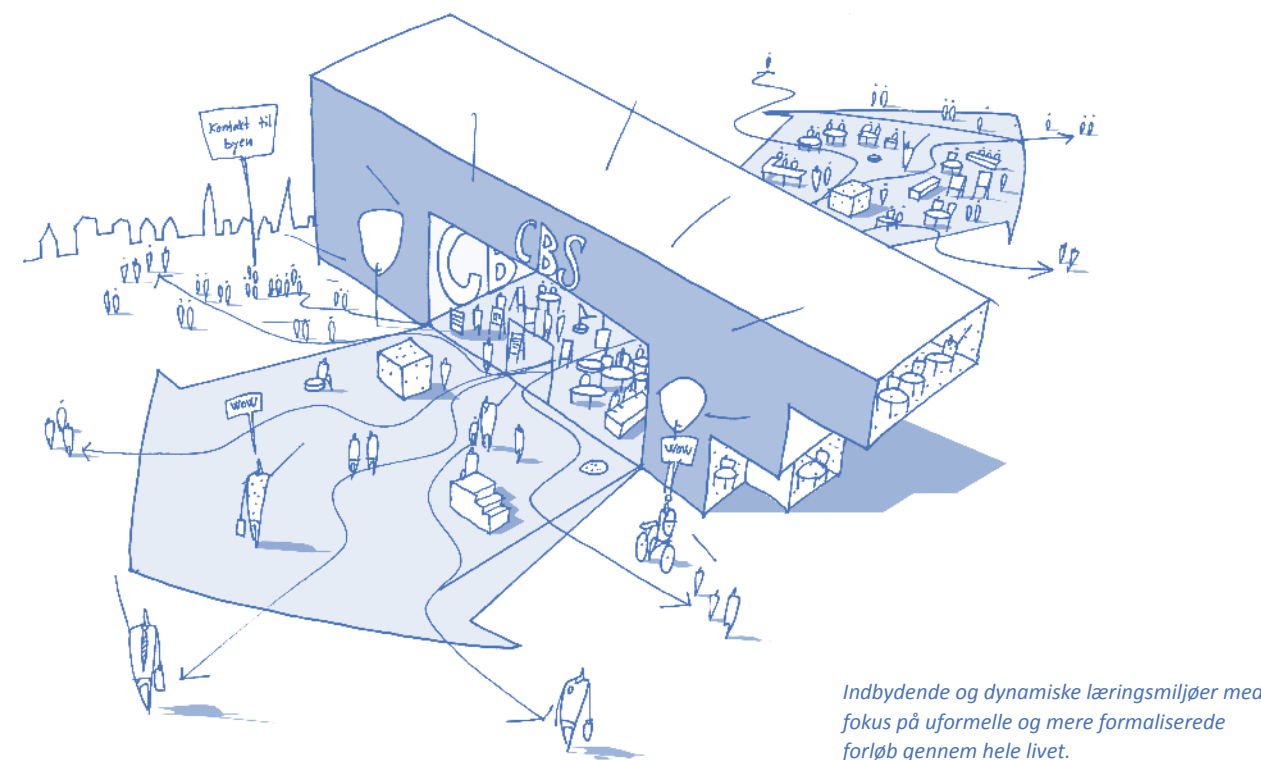
Med afsæt i et stærkt udbud af efter- og videreuddannelse vil CBS styrke den livslange læring og tage ansvar for at gå forrest i udviklingen af det "læredygtige samfund." Det er en nødvendighed for at kunne håndtere og løbende finde nye måder at takle fremtidens udfordringer på.

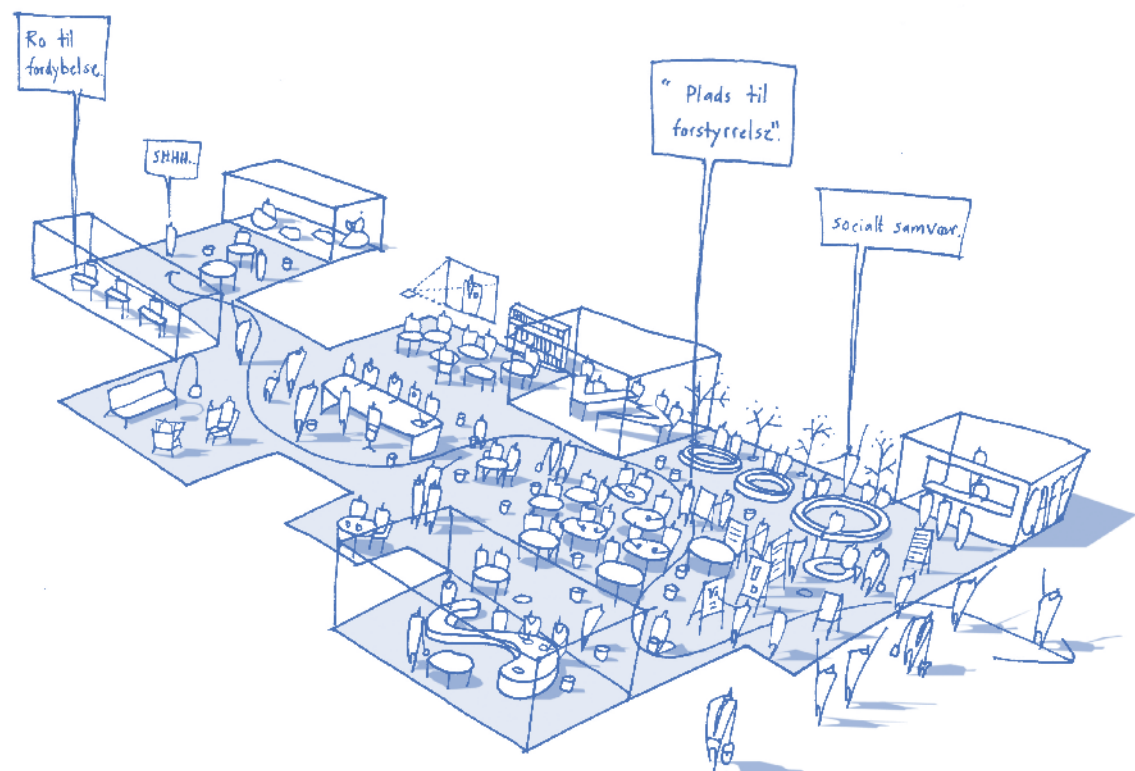
CBS ønsker derfor både at øge aktiviteten inden for den eksisterende portefølje af efter- og videreuddannelser – i form af flere studerende og nye uddannelsesstilbud – og at udvikle et fremtidigt koncept for livslang læring, i princippet fra bachelorstudiet til masterstudiet.

Området har fortsat et stort vækstpotentiale, hvor undervisning på det fysiske campus og oplevelsen af universitetsmiljøet er et vigtigt konkurrenceparameter i forhold til andre udbydere. Selvom uddannelser også udvikles i et digitalt format, er det fortsat kun et supplement til undervisning og studielivet på campus.

Ved at understøtte udviklingen af et fysisk campus, der er **indbydende og dynamisk**, vil CBS netop fortsat og i langt højere grad kunne tiltrække studerende og vækste udviklingen inden for livslang læring på CBS. Det kan ske gennem indretningen af fleksible og tidssvarende undervisningslokaler og inspirerende fælles miljøer og faciliteter målrettet HD- og masterstuderende, som understøtter nye fagligheder og kompetencer.

Campus kan formidle uddannelsesoplevelsen på tværs af aldersgrupper og kan give følelsen af at være en del af noget større og del af et universitetsmiljø. Et indbydende og dynamisk campus forstærker denne fortælling – til gavn for den enkelte, CBS og erhvervslivet.

Varierende og inspirerende studiemiljøer med mange muligheder

4. Diversitet

CAMPUSMÅL

Et varieret og oplevelsesrigt campus, som understøtter rum for diversitet og tiltrækning af talent.

CBS skal tiltrække en bred vifte af talentfulde studerende og medarbejdere. CBS skal derfor have fokus på at øge diversiteten blandt både studerende og ansatte, så den samlede talentmasse i samfundet udnyttes bedre. Diversitet handler bl.a. om kønsbalancen blandt forskere, på uddannelserne og blandt de administrative medarbejdere, internationalisering samt en geografisk og socioøkonomisk spredning i det generelle optag af studerende, herunder internationale studerende.

Ved at understøtte udviklingen af et fysisk campus, der er **varieret**, **”noget særligt”** og **oplevelsesrigt** vil CBS netop fortsat og

i langt højere grad kunne tiltrække en bred vifte af talenter og understøtte, at forskellige grupperinger kan se sig som en del af campusmiljøet ved at tilbyde en variation i tilbud af faciliteter.

Attraktive og særlige fysiske rammer medvirker til, at studerende, ansatte og besøgende vælger campus til. Det kan give et øget tilhørsforhold, identitet og inspiration til talenter med forskellige baggrunde og præferencer. Dette kan samlet set understøtte en spredning i talentmassen med forskellige kompetencer fra og til samfundet.

5. Trivsel

CAMPUSMÅL

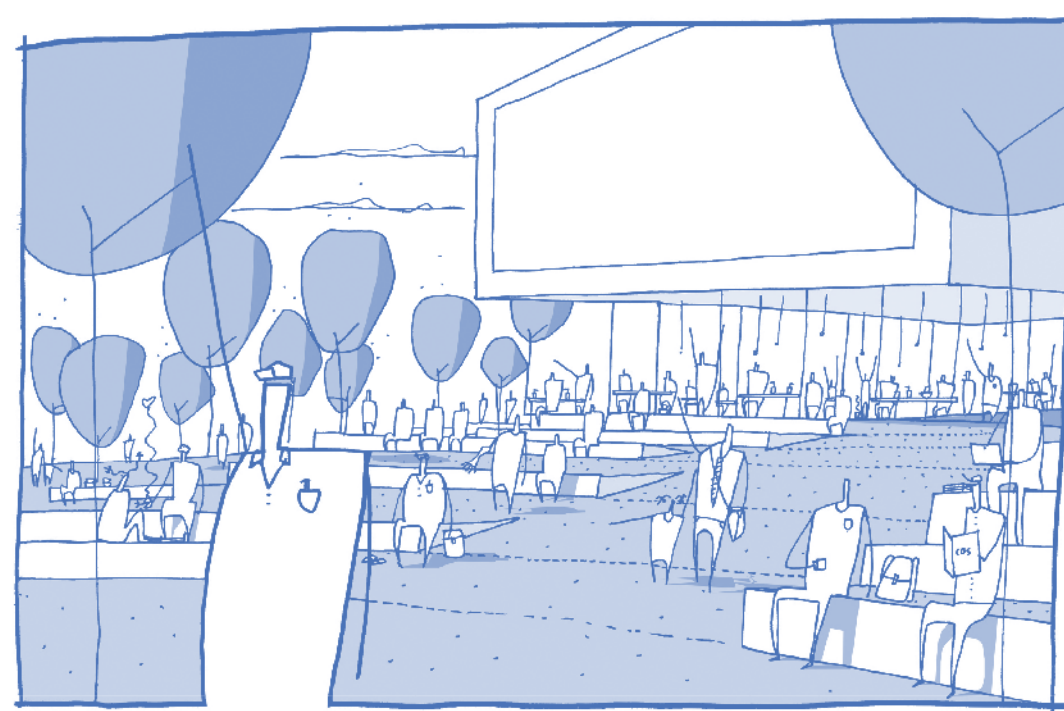
Et tæt forbundet og inviterende campus, der understøtter faglige og sociale fællesskaber.

De studerendes sociale trivsel og generelle velbefindende er helt afgørende for et godt læringsudbytte og en stærk faglig udvikling. CBS skal derfor udvikle redskaber, fysiske strukturer og fællesskaber, som kan fungere som modvægt til det oplevede pres og være med til at styrke og udvikle de studerendes faglige motivation og generelle velbefindende på studierne – fysisk som socialt. Med gode faciliteter og muligheder for at mødes for både ansatte og studerende bliver det nemt og attraktivt at vælge campus til.

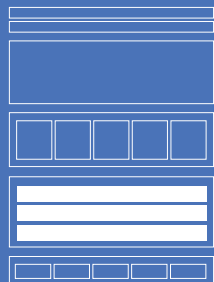
Ved at understøtte udviklingen af et fysisk campus, der er **tæt**

forbundet og inviterende vil CBS netop fortsat og i langt højere grad kunne underbygge den sociale trivsel og interaktion på campus ved at tilbyde et fortættet men åbent studie- og netværksmiljø.

Disponering af fx undervisningsmiljø og studiemiljø i umiddelbar nærhed er med til at sikre overskuelighed og deltagelse. Dermed kan de studerende nemmere orientere sig mellem og deltage i forskellige aktiviteter. Det kan give større grad af tilhørsforhold og inklusion, som kan medvirke til et højere udbytte af undervisningen.

Adfærd, trivsel, velbefindende, refleksion, fællesskab – uderum og campus

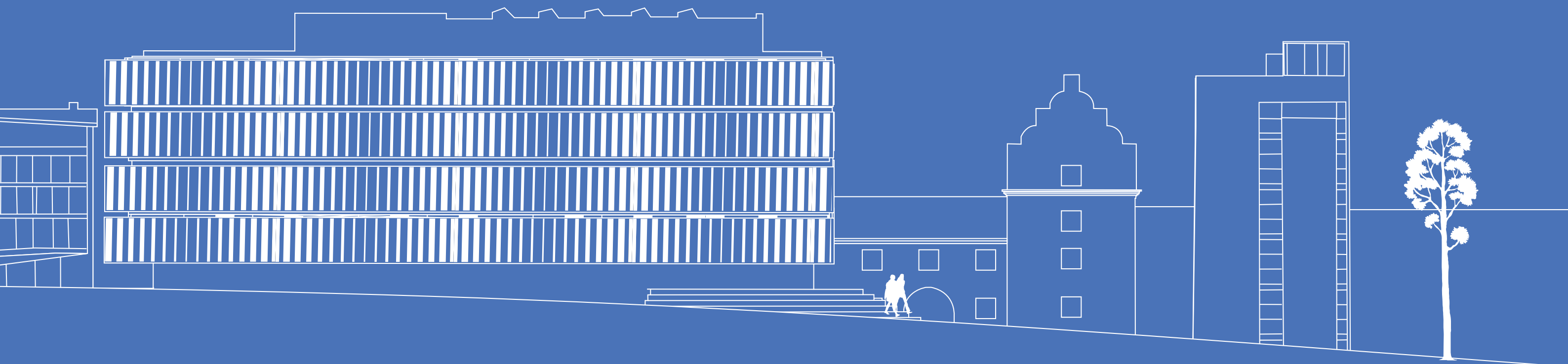

Overblik over
strategihieraki for
CBS TOGETHER

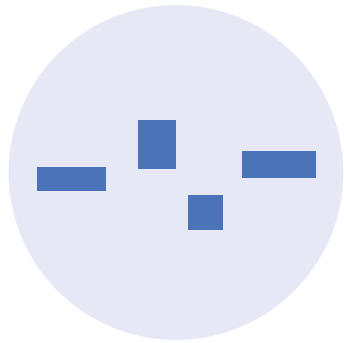
PRINCIPPER

De fem strategiske prioriteter og campusmål for **samfund, kompetencer, livslang læring, diversitet** og **trivsel** understøttes af tre campusstrategiske principper.

Principperne er vejledende for campusudviklingen.

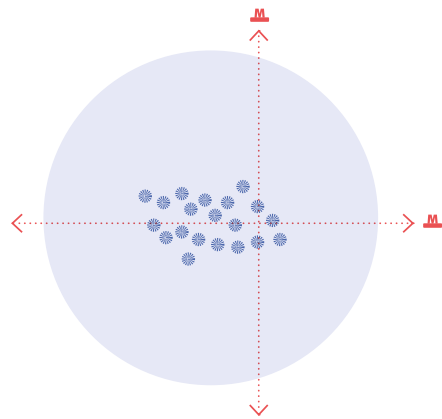

TRE CAMPUSSTRATEGISKE PRINCIPPER

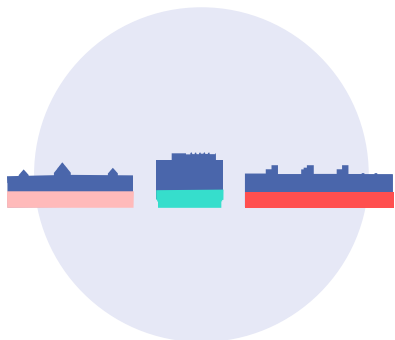
1. Et bæredygtigt campus

– styrke en bæredygtig og effektiv organisering og disponering af campus bl.a. gennem større, optimerede og fleksible enheder.

2. Et samlet campus

– forbinde aktiviteter og mødesteder omkring den rette strategiske beliggenhed.

3. Et profileret campus

– give campusområderne tydeligere identitet gennem fortsat fokus på signaturbygninger og på at styrke faciliteternes særlige karakter målrettet de primære brugere.

De tre campusstrategiske principper tager udgangspunkt i tre bystrategiske termer: *disponering af arealer*, *beliggenhed* og *kvalitet/karakter af bebyggelse*, og hvordan det kan understøtte oplevelsen af campus og CBS' strategi og kerneforretning.

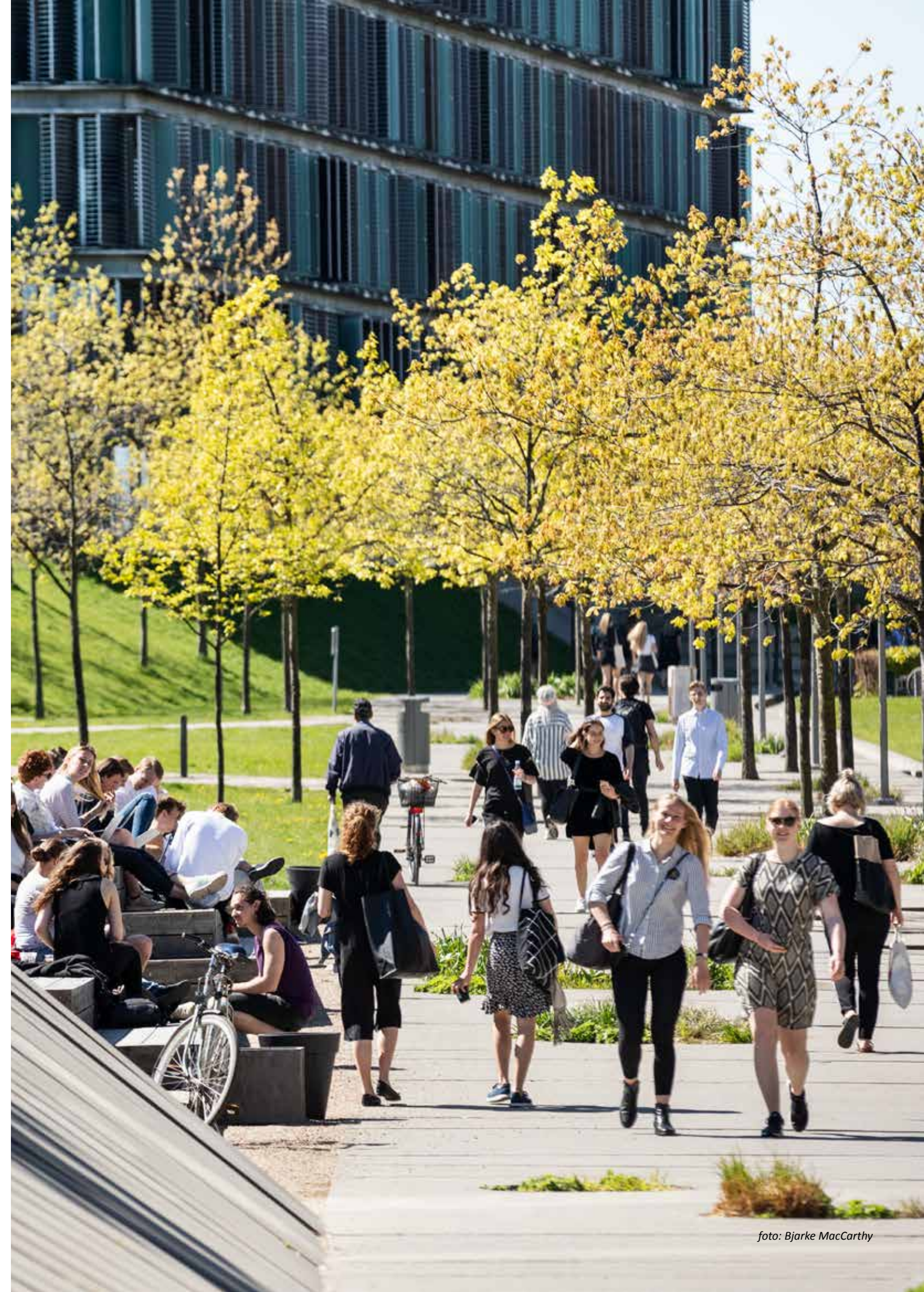
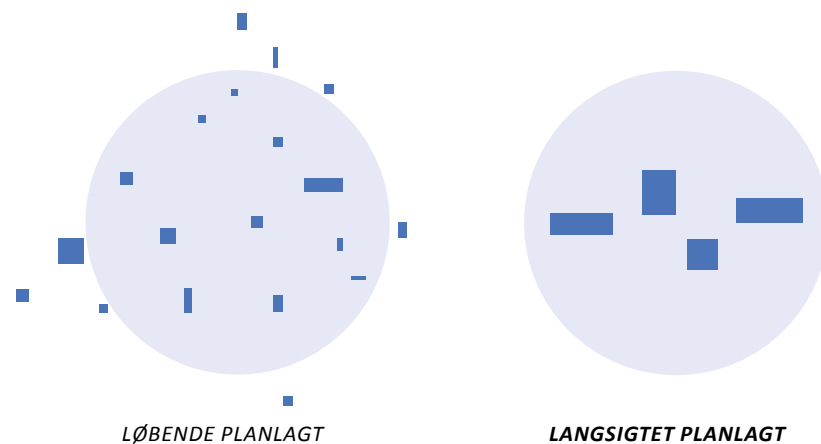

foto: Bjarke MacCarthy

1. Et bæredygtigt campus

– for at sikre robuste langsigtede løsninger for campus

Når CBS Campus skal understøtte de overordnede CBS-prioriteter, kræver det, at universitetet kan omstille sig til nye muligheder og behov, herunder løbende udnytte kvadratmeterne bedst muligt. Det skal ske **bæredygtigt** både økonomisk, miljømæssigt og socialt, hvilket kræver langsigtet planlægning.

Omstillinger af campus kan for eksempel være nødvendige i forbindelse med ændrede optag af studerende, nye undervisningsformer og nye forskningsområder. Når de fysiske rammer omstilles og tilpasses, skal det både ske effektivt, men samtidig under hensyntagen til produktivitet og trivsel både på kort og langt sigt.

Campusstrategiske parametre for disponering af arealer

Det bæredygtige campus handler om at finde den rette fleksible og robuste disponering af bebyggelse ved at se helhedsorienteret og **langsigtet** på udviklingen af campus inden for det økonomiske råderum og udviklingspotentiale, der er.

Fleksibilitet er et grundelement i et bæredygtigt campus, fordi arbejdsmodeller og undervisningsformer hele tiden ændrer form og indhold. Derfor skal CBS have en fleksibel bygningsmasse, der kan tilpasses efterhånden, som nye behov og muligheder opstår. Med fleksibilitet menes multifunktionelle lokaler, der både i sig selv giver mulighed for tilpasning efter behov, eller som kan indgå i flere sammenhænge. Der skal være arealer, som kan fungere som "ventiler", der kan inddrages i forbindelse med eventuelle interne udvidelser, så større ombygninger eller rokader undgås. Flexibilitet betyder, at CBS kan handle agilt inden for eksisterende bygningsmasse og ikke skal ud i forhastede løsninger.

Det er bæredygtigt med kvadratmeter, der udover at være fleksible også som udgangspunkt er **bygget til universitetsformål**, da det betyder færre tilpasninger og ombygninger. Det kan fx være søjler, der forhindrer udsyn, trange adgangsforhold og manglende loftshøjde og dårlige forbindelser mellem rum og etager, der ikke imødekommer behovene i udviklingen og driften af et moderne universitet.

Kvadratmeter skal bruges. Det er bæredygtigt at bruge de kvadratmeter, som CBS råder over, optimalt. Derfor skal der være høj tilstedeværelse af studerende, forskere og samarbejdspartnere i de bygninger, CBS har. CBS er løbende i gang med at skabe overblik over, hvilke og hvor mange undervisnings- og studiearealer, der er behov for i fremtiden samt udnyttelsesgraden af både undervisningsrum og kontorer. Det har betydning for, hvordan det samlede campus udnyttes mest hensigtsmæssigt bl.a. med henblik på at begrænse bygningernes og arealernes klimaaftryk gennem effektive kvadratmeter.

Hvis lokaler og bygninger ikke længere anvendes eller anvendes mindre end forudsat, skal arealerne gentænkes og **genanvendes** eller afhændes, så den samlede bygningsmasse udnyttes optimalt. Det kan både dreje sig om kontorer og øvrige arealer, der står tomme hen og om bygninger, der har mindre eller ingen betydning ift. at understøtte CBS' strategi.

Bæredygtighed kan understøttes både ved brug af eksisterende bebyggelse, men også gennem fortætning af byen, som sker ved nybyggeri, bl.a. ved at betragte **LCC** – "Life Cycle Costs", totaløkonomisk på de samlede udgifter i projekternes levetid. Der er mulighed for nybyggeri på de arealer, CBS har opkøbt på Solbjerg Campus. Her vil bygninger kunne etableres som fleksible og effektive i forhold til universitetsformål fra starten. Desuden kan der bygges, så det fremtidige brug giver den mindst mulige miljøbelastning i forbindelse med driften.

Ombygninger af det eksisterende campus giver en løbende agilitet. Men nye lejemål er ofte ikke bygget til universitetsformål og kræver derfor en del ombygninger foranlediget af CBS for at kunne fungere optimalt.

Endelig er **større enheder** og færre enheder ofte en mere bæredygtig løsning end mindre enheder, fordi de er nemmere at drifte – og kan i kraft af størrelse og antal brugere skabe bedre synergi og oplevelse af tilhørsforhold.

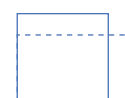
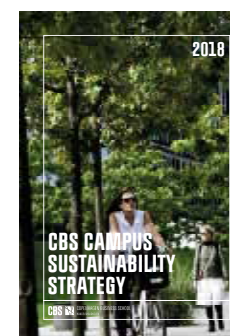
En bygningsportefølje med både eje og leje sikrer både den langsigtede investering og giver den fornødne fleksibilitet.

Et bæredygtigt campus med effektive kvadratmeter og større fleksible enheder er det vejledende princip for at opnå langsigtet og optimeret udvikling og drift.

Interiørbillede af Metrobygning Nord fra Masterplanen 2017. C.F. Møller Architects

Parametre, der understøtter princippet om et bæredygtigt campus:

FLEKSIBILITET

Rum og bygninger kan tilpasses efter skiftende behov, interne udvidelse og indskrænkninger, som sikrer optimal udnyttelse af kvadratmeterne

ANVENDTE M²

Kvadratmeter skal bruges. Anvendelsesgraden af m² skal måles og det skal løbende vurderes, om m² anvendes mest optimalt

REDUKTION AF KLIMAAFTRYK

Campusplanen forholder sig alene til udnyttelse af arealer. Andre løsninger, der understøtter et reduceret klimaaftryk, bl.a. bæredygtige valg af materialer, affald og energioptimerende løsninger, håndteres under CBS' Campus Sustainability Strategy

M² MÅLRETTET CBS

Kvadratmeter målrettet universitetsformål, både skræddersyede miljøer og generisk indrettede miljøer, giver mindst muligt spild og bedst udbytte

GENANVENDETE M²

Bygninger og lokaler, der ikke længere har en funktion, eller som anvendes mindre end forventet, skal gentænkes og genanvendes, så den samlede bygningsmasse udnyttes optimalt. Afhændelse til andet brug kan overvejes

LANGSIGTET DISPONERING

En langsigtet bæredygtig disponering, der balancerer hensynet til trivsel, drift, effektivitet og investering

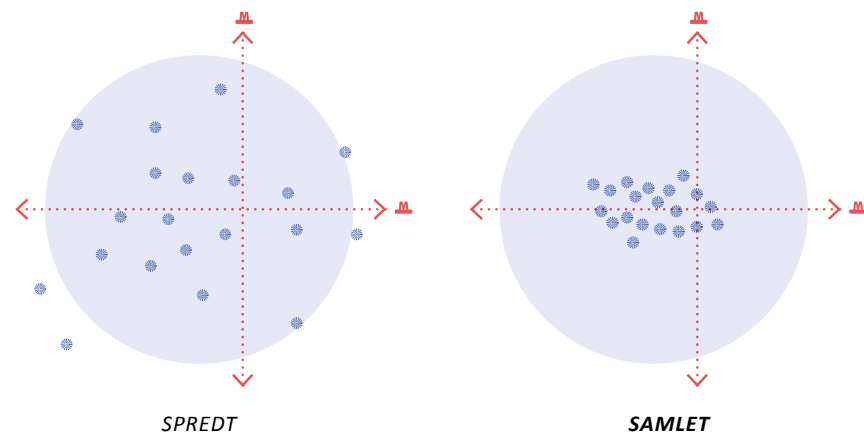
LIFE CYCLE COSTS

LCC er en metode til at udregne totaløkonomi omfattende de samlede udgifter til opførelse og drift

STØRRE ENHEDER

Større og færre enheder eller enheder i tæt sammenhæng er nemmere at drifte og dermed mere bæredygtige. Større enheder samler funktioner og mennesker – og synergi kan bedre opstå. Udlejning af eventuelt overskydende arealer i perioder kan bruges aktivt i forhold til samarbejdspartnere og medvirke til et fuldt integreret samfundsrettet campusmiljø, samtidig med at de sikrer en effektiv udnyttelse af etagemeter

Et samlet campus med attraktive mødesteder med en strategisk beliggenhed er det vejledende princip for at sikre campusliv.

2. Et samlet campus

– for at styrke livet på campus

Når CBS Campus skal understøtte de overordnede CBS-prioriteter, kræver det, at den generelle trivsel, tilstedeværelse og samarbejde blandt studerende og ansatte får endnu bedre muligheder på campus gennem en styrkelse af campusliv og miljø.

Ved **at samle** aktiviteter omkring en god beliggenhed understøttes den gode campusoplevelse og et attraktivt og inviterende campus med grobund for interaktion og styrket tilhørsforhold.

For studerende er kvaliteten af campusmiljøet med til at afgøre, om de vælger CBS som uddannelsessted, fordi det giver noget særligt både fagligt og socialt at være en del af et velfungerende universitetsmiljø. Det har i sidste ende betydning for de studerendes bidrag til erhvervslivet.

Et samlet campus med et varieret og dynamisk campusliv, der inviterer omverdenen ind, skaber desuden mulighed for at tiltrække og fastholde talentfulde medarbejdere samt interessante samarbejdspartnere. Den fortættede campusoplevelse kan sammen med velindrettede og tidssvarende faciliteter således

have en selvforstærkende positiv effekt på CBS' virke internt og i samfundet som helhed.

Campusstrategiske parametre for beliggenhed

Et samlet campus indebærer, at aktiviteter og **mødesteder** ligger tæt forbundet, så det ikke alene er skema og møder, som dikterer bevægelsen igennem campus, men der også opstår mere spontane flows. Når aktiviteter er nemt **tilgængelige**, **tæt** på hinanden, **synlige** og i umiddelbar forbindelse, bliver man som studerende, forsker eller besøgende inspireret til at blive på campus og bevæge sig rundt i hele området. Et campus med en særlig **god beliggenhed** øger denne effekt – som CBS midt på Frederiksberg.

Et samlet campus kan også skabes ved at arbejde med en tydelig **identitet** på tværs af lokationerne – en praktisk foranstaltning for at kunne orientere sig, men også for at iscenesætte oplevelsen af et samlet campus midt i byen. Her spiller velindrettede og attraktive **uderum** og åbne og inviterende **stueetager** en central rolle.

Parametre, der understøtter princippet om et samlet campus:

STRATEGISK BELIGGENHED

Beliggenhed i meget attraktiv bykerne smitter positivt af på campus – liv, aktivitet, image, prestige, byintegration. Beliggenhed tæt på andre universitetsfunktioner har afledte effekter

MØDESTEDER – ATTRAKTORER

Særlige attraktive funktioner, mødesteder og miljøer forstærker det samlede campus både i bygninger og byrum. Aktive, velbesøgte steder forstærker hinanden

IDENTITET

Kunst, identitetsmarkører og skiltning er med til at styrke sammenhængskraften både for campus som helhed og i de enkelte lokaliteter

Start-Up City som skal udvikles på Finsensvej. I forbindelse med projektet udvikles nye byrum og forbindelser i området, bl.a. i tilknytning til Finsensvej 6 og gangbro til Stæhr Johansens Vej. Broen ses i det fjerne. Stien til venstre forbinder Dalgas med Solbjerg. Schmidt, Hammer og Lassen Architects

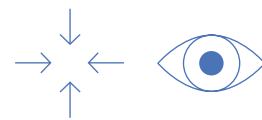

High Line i New York City. Et banetracé bliver et nyt strøg gennem byens "bagside" og et nyt potentiale opstår og kan danne nye forbindelser

INVESTÉR I DET UDENDØRS

Lys og luft har positiv betydning for både fysisk sundhed og mental sundhed. God ventilation, døgnregulering af lys, som i høj grad følger det udendørs, samt naturligt lys indendørs, er elementer under udvikling i forhold til indeklima. Den simpleste adgang til lys og luft er at bruge udendørsarealer. Velindrettede arealer øger væsentligt brugen af udendørsområder. Det kan konstateres efter mange års undersøgelser og praktiske anvendelser, fx af bannerførere som Jan Gehl, som havde fokus på forudsætninger for "livet mellem husene" og det gode byliv. Varieret grøn beplantning og/eller vand og et minimum af trafik har i sig selv stor positiv betydning for oplevelsen af rare, udendørs miljøer – og dermed trivsel.

Andre mere urbane udendørsmiljøer kan bidrage med dynamik eller anderledes bymæssig oplevelse med kontraster og variation. Fx The High Line i New York, en langstrakt kombineret gangsti og bypark på en eleveret men udtjent baneføring mellem høje bygninger. Et populært og attraktivt sted til inspiration og ophold.

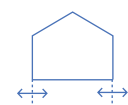
TÆTHED – TILGÆNGELIGHED – SYNLIGHED

Synergieffekt mellem mødesteder – samle, så funktioner er i gåafstand. "Jeg ved, det findes" handling: Hvis der er uhindret forbindelse på max 300-400 m til andre funktioner, som man ved findes, end det man er kommet for (fx undervisning), så bevæger man sig gerne til fods. "Synlighed" muliggør impulshandling: Med fri visuel akse fra den ene bygning til den næste, eller hvis man kan høre/fornemme liv – max 100-150 meter

UDERUM

Uderum og byrum er med til at forstærke oplevelsen af campus og sikrer trivsel

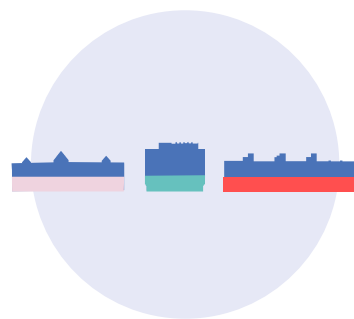

ÅBNE TRANSPARENT E STUETAGER OG KANTZONER

Stueetagers sammenhæng med byrum og kantzoner omkring bygningen styrker campuslivet og trækker studerende og ansatte ud, hvilket øger trivsel og interaktion

ENSARTET – Ensartede faciliteter uanset bygning og brugere

PROFILERET – Profilerede faciliteter i forhold til bygningens karakter og primære brugere

Et profileret campus med signaturbygninger er det vejledende princip. Dette retter sig primært til bygningernes karakter, da funktioner grundlæggende fortsat skal være blandede, men med undervisnings- og studierelaterede samt særlige funktioner i stueetager og på 1. sal.

3. Et profileret campus

– for at styrke karakteren og attraktionsværdien af campus

Når CBS skal understøtte de overordnede CBS-prioriteter, kræver det både intern og ekstern profilering af det fysiske campus, fordi det giver både stærkere tilhørsforhold og mere synlighed. Det skal ske ved at bevare og forstærke de fysiske træk, som allerede i dag er kendetegnende for campus i bl.a. signaturbygninger som Dalgas Have, Solbjerg Plads og Kilen, der er synonyme med CBS både indadtil og udadtil.

Ved at **profilere og positionere** CBS bedst muligt bl.a. gennem signaturbygninger med særlig karakter og miljø skabes et attraktivt og varieret campus, der giver grobund for tiltrækning og diversitet.

Når forskellige miljøer bliver tydeligt aflæselige, styrkes inklusionen og diversiteten, fordi der skabes rum og steder, som alle tydeligt kan se sig selv som værende en del af.

Bygninger og faciliteter kan være med til at profilere campus udadtil, signalere professionalisme, forskning og undervisning af allerhøjeste kvalitet - og derigennem medvirke til et velrenommeret omdømme og byde indenfor. Den gode campusoplevelse kan få betydning for rekruttering af talentfulde medarbejdere og i sidste ende medvirke til gode forskningsresultater og nødvendige transformationer af samfundet.

Campusstrategiske parametre for kvalitet og karakter af bygninger

Profilering handler om at give kvalitet og identitet til de faciliteter, som danner de fysiske rammer for campus. Det kan fx

være gennem tydelige **signaturbygninger**, der udover at styrke fortællingen om CBS også sikrer en kvalitet og sammenhæng på tværs af campus.

Profilering kan ske ud fra, hvilke faciliteter, **kvaliteter og services**, de enkelte bygninger/områder tilbyder. Der skal fortsat være fleksibilitet i forhold til **brugen på tværs af campusområderne** og i bygningerne, men for at understøtte synergier mellem relevante brugere kan aktiviteter og faciliteter målrettes og indrettes efter de enkelte bygningers/områders **profil** og identitet.

Generelt skal **stueetagerne fortsat indeholde særlige funktioner** målrettet bygningens primære brugere og dermed tegne bygningens karakter, ofte til studierettede og udadvendte aktiviteter samt undervisning. De øvrige etager vil som i dag typisk indeholde forskning, vejledning og administration på tværs.

Transparente stueetager med udadvendte funktioner styrker den overordnede ambition om at åbne campus og sikre en integration med byen omkring ved at invitere indenfor.

Det digitale campus åbner CBS på en anden måde og giver mulighed for anden interaktion og er en integreret del af campuslivet. Men for at dette også skal kunne foregå på campus, stiller det krav til nye og særlige miljøer indrettet til online undervisning og møder.

Det skal være tydeligt, at CBS gør **plads til det digitale**.

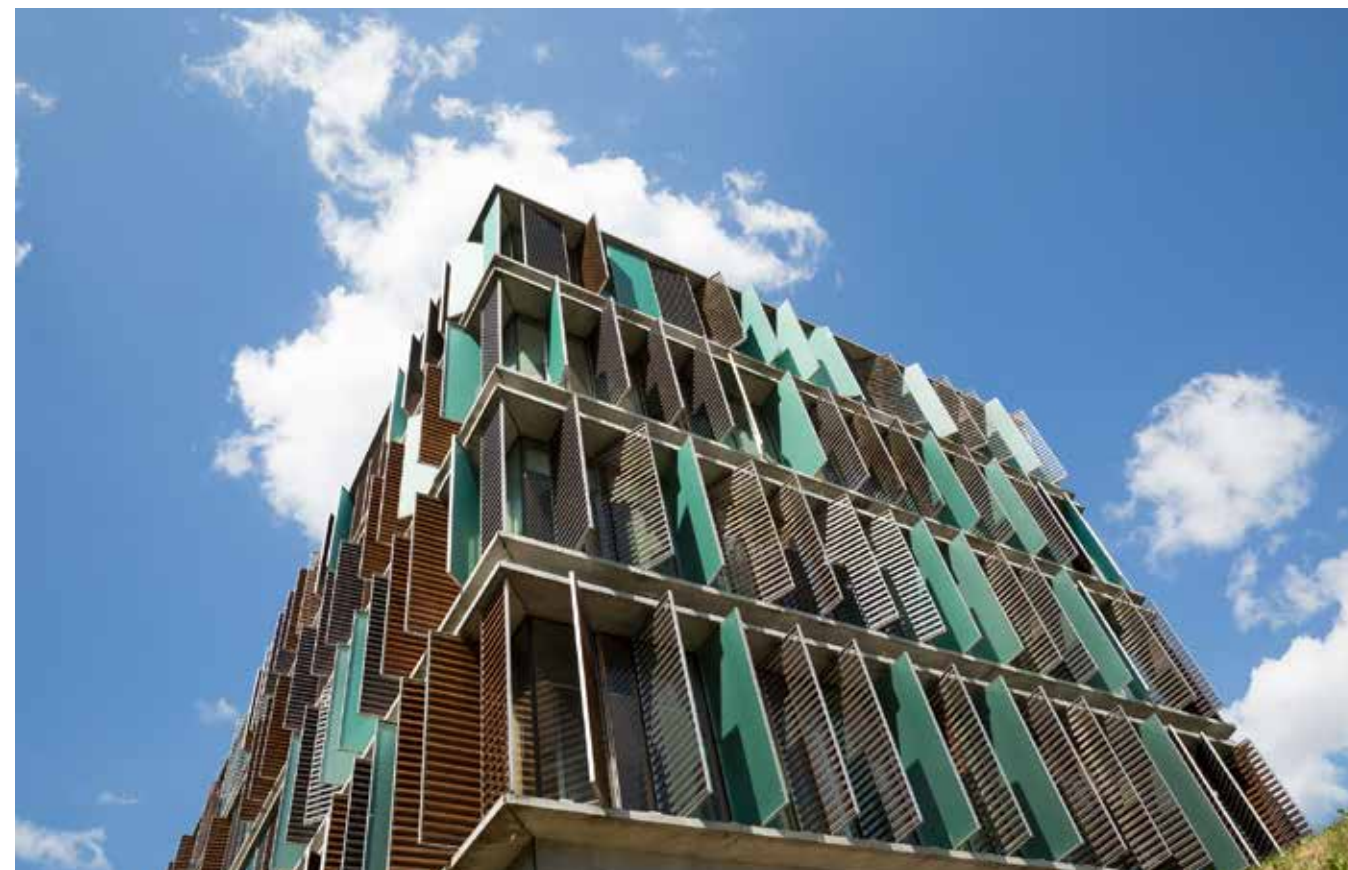

foto: Bjarke MacCarthy

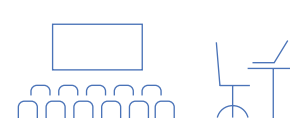
Kilen er en markant signaturbygning, som tegner CBS udadtil og ligger centralt på campus med et karakteristisk facadeudtryk og et indre atrium, hvor funktion og arkitektur går op i en højere enhed

Parametre, der understøtter princippet om et profileret campus

SIGNATURBYGNINGER

Bygninger skræddersyet til CBS af anerkendte arkitekter er CBS' ansigt udadtil og indadtil. Karakteristisk interiør og eksteriør hænger sammen gennem design af faciliteter, materialer og kunst

BLANDEDE FUNKTIONER

Blandede funktioner på den enkelte lokalitet som grundregel, men faciliteter kan målrettes ("farves") efter bygningskarakter og de primære brugere

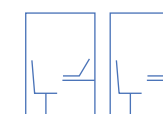
KVALITETSMÅL

Særlige funktioner og specialdesignede miljøer forstærker det profilerede campus. Standarder og kvalitetsmål for øvrige funktioner og miljøer skal udvikles. Derudover kan servicemål understøtte særlige miljøer på campus, fx kantinekoncepter

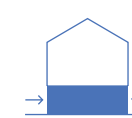
PROFIL

Særlige miljøer. Skiltning og kunst er med til at styrke profilen både for campus som helhed og i de enkelte signaturbygninger

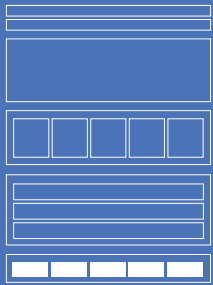
PLADS TIL DET DIGITALE

Tydelige fysiske miljøer med plads til det digitale, hvor den enkelte kan modtage undervisning og deltage aktivt online fx ved at opstille telefonbokse og bordskærme

SÆRLIGE STUEETAGER

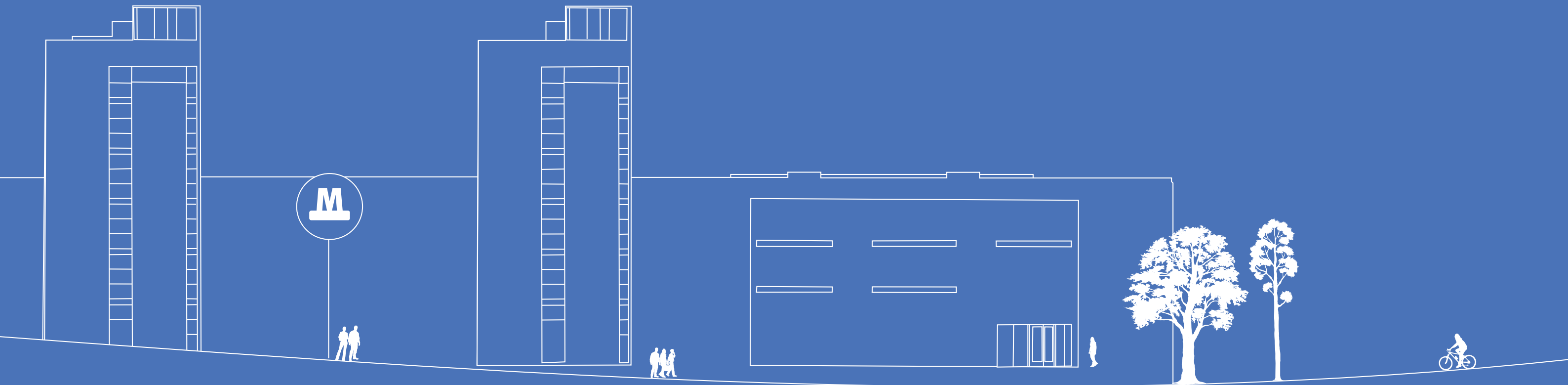
Stueetager til særlige og udadvendte funktioner

Overblik over
strategihieraki for
CBS TOGETHER

INSPIRATION

De fem strategiske prioriteter og campusmål for **samfund, kompetencer, livslang læring, diversitet** og **trivsel** kan udover at blive understøttet af de tre overordnede principper styrkes gennem forskellige typer af rum, faciliteter og indretninger.

INSPIRATION – RUM OG INDRETNING

1. Samfund

Det **attraktive og åbne** campus sikres gennem en indretning, som er veldisponeret med mulighed for samarbejde og fordybelse, med et øget fokus på fælles arealer og supportrum til bl.a. digitale møder, undervisning og vejledning.

I dag og fremover er der flere platforme, som styrker opgavevaretagelsen og samarbejdet. For den fysiske del byder indretningen på formelle og uformelle mødesteder og fællesarealer som forskerlounges og hubs, som understøtter netværk og formidling, fx præsentationer af forskningsresultater, ph.d.-afhandlinger, talks, boglanceringer og virksomhedspræsentationer. Multifunktionelle lokaler kan anvendes til både undervisning, forskning og netværk. Innovative netværksmiljøer i åbne, transparente stueetager med fokus på det særlige kan indrettes til events, receptioner og service-faciliteter.

På øvre etager skal der fortsat indrettes veldisponerede arbejdsmiljøer til fordybelse, samarbejde og vejledning, fx enkeltmandskontorer, fordybelsespladser, netværksrum, lokaler til onlineundervisning eller onlinemøder samt øvrige supportfaciliteter.

foto: Bjarke MacCarthy

KONKRETE FYSISKE TILTAG

ÅBEN ATTRAKTIV

FORMÅL: Fordybelse og samarbejde
BRUGERE: Forskere, samarbejdspartnere

- Repræsentativt miljø
- Åbne, transparente stueetager
- Veldisponerede faciliteter til samarbejde, fordybelse og vejledning
- Netværksrum og lokaler til online undervisning eller online møder
- Formelle og uformelle mødesteder såsom forskerlounges og hubs
- Supportfaciliteter

foto: Jens Lindhe

2. Kompetencer

Det **aktivitetsbaserede og interaktionsfremmende** campus består af undervisningslokaler med et øget fokus på studiearealer og supportrum, bl.a. grupperum og rum til onlineundervisning/-vejledning.

I dag tager læringsformatet oftere udgangspunkt i interaktion, dialog og samarbejde samt forskellige måder at undervise og studere på. Det kræver bl.a. undervisning på mindre hold i nye typer af læringsrum, hvor interaktionsfremmende undervisningslokaler og studiokoncepter suppleres med breakoutfaciliteter, grupperum og studiecaféer, faciliteter til afholdelse af case competitions og lignende arrangementer.

Hele campus skal fortsat indrettes med forskellige typer af lokaler, fordi det giver mulighed for både forelæsninger, øvelser og dialog- og gruppebaserede undervisningsformer. Konkret kan det udover forskellige undervisningsrum være vejlederum, bibliotek, læsepladser eller nye generiske undervisningsrum, som både giver mulighed for forelæsninger, øvelser og gruppearbejde, som fx et fladt eller terrasseret undervisningslokale med gruppeborde.

Gode muligheder for læring kræver konkret flere arealer til studielounges, grupperum og rum til onlineundervisning på campus.

KONKRETE FYSISKE TILTAG

AKTIVITETSBASERET INTERAKTIONSFREMME

FORMÅL: Transformativ kompetencer og businessfaglighed
BRUGERE: Studerende

- Nye undervisningsrum til dialog- og gruppebaseret undervisning
- Breakoutfaciliteter, grupperum og studiecaféer til selvstudie og vejledning, faciliteter til events og arrangementer
- Vejlederrum, bibliotek, læsepladser
- Studielounges til studenterdrevne aktiviteter
- Rum til onlineundervisning: opstilling af fleksible bordskærme og afskærmede sidepladser i åbne fælles arealer. Dashboards, der viser realtime aktivitetsniveau forskellige steder på campus, stille zoner til fordybelse og aktive områder til social interaktion og fællesskab

foto: MMD

3. Livslang læring

Det **indbydende** og **dynamiske** campus består af åbne fleksible læringsmiljøer af god standard med supplerende supportfaciliteter til onlineundervisning, samtaler og gruppearbejde.

For at understøtte og appellere til flere generationer af studerende med forskellige profiler og baggrunde skal der netop være et indbydende og tidssvarende universitetsmiljø af god standard, fordi det afspejler den professionelle virkelighed, de studerende kommer fra. Det kan konkret være særligt indrettede studielounges og pausemiljøer rettet mod denne målgruppe. For at skabe et attraktivt miljø for masterstuderende kan der skabes et større overlap mellem miljøer til forskning, fx fælles lounges med læsepladser, telefonbokse og fælles kantinekoncepter.

For at imødekomme det løbende behov skal undervisningslokaler nemt kunne omstilles og ændres. Derudover skal placering af grupperum og fælleslounges i tilknytning hertil indtænkes, bl.a. til breakoutaktiviteter. De fysiske faciliteter skal sikre en fleksibilitet og modvirke flaskehalse, som kan gå ud over vækstmulighederne og oplevelsen af campus og de rammer, som tilbydes.

Et vigtigt element er at kunne udvikle og tilbyde innovative formater inkl. varierende holdstørrelser, on- og off-campus oplevelser integreret og rene off-campustilbud som individuelt supplement uafhængigt af tid og sted. Disse off-campus tilbud forventes i fremtiden at kræve anderledes eller flere faciliteter til forberedelse, produktion og live afvikling.

KONKRETE FYSISKE TILTAG

INDBYDENDE DYNAMISK

FORMÅL: Udviklende og kompetencegivende forløb

BRUGERE: Master-, HD- og MBA-studerende

- Aktivitetsbaserede og åbne fleksible læringsmiljøer med fokus på uformelle og mere formaliserede læringsforløb af høj standard til undervisning, samarbejde og inspiration
- Fælles lounges til samarbejde og studieunderstøttende aktiviteter, telefonbokse og grupperum
- Særligt indrettede/profilerede fællesområder og kantinekoncepter
- Onlinefaciliteter for underviserne

4. Diversitet

Det **varierede** og **oplevelsesrige** campus består af åbne fleksible, men også afgrænsede miljøer med mulighed for forskellige aktiviteter.

Konkret kan det ske gennem adgang til særlige faciliteter og rum, varierende typer af opholdszoner og fælles arealer, kunst, forskellige kantinekoncepter, sportsfaciliteter, refleksionsrum eller udstillingsrum.

CBS' profil som en nordisk business school kan understøttes gennem de fysiske rammer og gennem CBS' tradition for bygninger af anerkendte danske arkitekter – det nordiske ses som et "kvalitetsstempel" og kan komme til udtryk i materialer og i et åbent, lyst miljø. Samtidig kan forskelligheden mellem lokaliteter dyrkes.

KONKRETE FYSISKE TILTAG

VARIERET OPELVELSESRIGT

FORMÅL: Diversitet og tiltrækning af talent

BRUGERE: Alle

- Forskellige miljøer til forskellige aktiviteter, som appellerer til forskellige grupper og stemninger
- Varierende typer af opholdszoner – forskellige kantinekoncepter, sportsfaciliteter, refleksionsrum og udstillingsrum
- Tydelige signaturbygninger med særlige faciliteter, attraktive beliggenheder, bygninger og byrum, der er integreret i den omkringliggende by er med til at sikre diversitet
- Nordisk arkitektonisk kvalitet både i indretning og bygningsudtryk, men også variation

foto: Bjarke MacCarthy

5. Trivsel

Det **tæt** forbundne og **inviterende** campus er medvirkende til den sociale trivsel på campus – herunder både den mentale og fysiske sundhed og velbefindende – derfor er flere virkemidler i spil.

Indretningen skal sikre dagslys, gode akustiske løsninger og godt indeklima, tilgængelighed og rummelige velindrettede lokaler med gode materialer samt generelt et attraktivt campus-miljø med mulighed for oplevelser, samvær og restitution. Det kan være adgang til grønne rum og sportsfaciliteter både udenfor og indenfor. Og det kan være gennem mødet med kunst og andre discipliner, som kan inspirere og skabe nysgerrighed.

Disponering af fx undervisningsmiljø og studiemiljø i umiddelbar nærhed er med til at sikre overskuelighed og deltagelse, så de studerende nemmere kan orientere sig og danne relationer.

KONKRETE FYSISKE TILTAG

TÆT FORBUNDET INVITERENDE

FORMÅL: Faglige og sociale fællesskaber
BRUGERE: Alle

- Dagslys, akustiske løsninger og godt indeklima samt rummelige velindrettede lokaler
- Virkemidler som materialitet, grønne elementer og kunst
- God tilgængelighed for alle
- Fællesarealer med kunst eller andre discipliner, som kan inspirere og skabe nysgerrighed
- Rum, som inviterer til ophold, restitution og samvær
- Udendørs opholdsrum og sportsfaciliteter
- Synlige ankomstråder og skiltning, tilgængelighed, identitetsmarkører skaber trykthed

fotos: Bjarke MacCarthy

